

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sűr. cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Meg. elenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1000 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Kisajátítás, vagy elkobozás

Az elmúlt kormányok bünei és hibái, ha másra nem, arra feltétlenül alkalmasak, hogy okuljanak belőle azok, akik a jelen időben kormányozzák az ország szekerét. Az Averescu-kormány sokat bírált és korrigálást kívánó rendeletei között egyik legkirívóbb és legveszélyesebb kerül most kivételre, ha ugyan idejekorán nem történik intézkedés annak hatálytalansága érdekében. Lapunk belsőjében foglalkozunk a belső városi telkek kisajátítására vonatkozó intézkedésekkel, amelyek ezidő szerint fogantatandók, mert ugy látszik, hogy a liberális kormány még nem látta át ennek a rendelkezésnek a súlyos következményeit.

Aradon már megkezdtek a beltelkek összeírását és mint látjuk, eddig is számos telk lett kisajátításra ítélve. A rendelet úgy intézkedik, hogy a telkeket a községi tisztviselők részére kisajátítási áron, tehát értékének tizedrészéért el kell venni a telkek tulajdonosaitól. Ennek az intézkedésnek, amennyiben nem változtatják meg, nagyon fog örülni a szovjet, mert egyebet nem láthat benne, minthogy azok a mérgezett nyilak, amelyeket szétlővődött, eredményesen röpkölték szerte-szét és sikerült megfertőzniük egy államot, amelynek létalapja a polgári jogrend.

A beltelkeket potom áron akarják elvenni a tulajdonosoktól, akik vérejtékes, szvitzes munkával jutottak hozzá. Felveszik, hogy tisztviselőházakat építsenek a város szívében és ezzel az aránylag szegényes külsejű épületekkel kisvárossá súlyosítsák a fejlődni akaró nagy városokat. A jószándékot nem akarjuk elbitámi a rendelet megalkotásánál, de a romlásba vezető ut is lehet jószándékkal kiköveztve.

A rendelet ellenkezik a törvénnyel, amely ebben a kérdésben világosan rendelkezik, hogy az üres belső telkeket csak abban az esetben kell, vagy szabad kisajátítani, ha annak szükségét maga a közérdek kívánja. Kimond azonban a törvény mást is, amit eddig figyelmen kívül hagytak. A törvény határozottan rendelkezik arra nézve, hogy a kisajátított belső telkek értékét a jelenlegi forgalmi érték szerint kell tulajdonosaiknak megtéríteni, vagyis e tekintetben semmit sem változtatott a régi magyar kisajátítási törvényen. A múltban azonban az a félelmes lehetőség lebegett az érdekelt telektulajdonosok feje felett, hogy a kisajátítási törvény idevágó szakaszát úgy el fogják csavarni, hogy a tipikusan városi telkek kisajátítását a falusi kisajátítások módjára fogják végrehajtani, vagyis a telk valódi értékét egytizedére, esetleg annál is alacsonyabbra igyekezzenk szorítani. A fő azonban az, hogy igyekezzen mindenki építkezni üres telken. Ezzel lehet elkerülni a jövőben esetleg felmerülhető olyan kísérleteket, amely a belső telkekre rászabadítaná a magáncélú érdekeket.

Arad város külső területein óriási beépítetlen telkek vannak, amelyek alkalmasak volnának tisztviselő-házak építésére. Hiszen, ha megfigyeljük az európai városokat, láthatjuk, hogy a tisztviselőtelep sehol sincsen a város szívében, hanem úgy a tisztviselők, mint a város fejlődésének érdekében külső periferiákon helyezték el, ahol együtt élhetnek, szinte egy

családot alkothatnak a tisztviselők és módjuk van konyhakertet művelni, gyümölcsfákat gondozni.

Ez az intézkedés hibás, logikátlan és ellenkezik minden érdekekkel. Ha azt akarják, hogy

a belső telkeket kiépítsék, kötelezzék erre a telkek tulajdonosait, akiknek kötelességük alkalmazkodni a szépitészeti szabályrendeletekhez, de ne vegyék el erőszakkal a tulajdonukat; ne akarjunk örömet okozni a szovjetnek.

Majláth püspök nem lesz hercegprimás.

„Egy életre szóló házasságot kötöttem Erdéllyel.”

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Gróf Majláth Gusztáv gyulafehérvári püspök ma ideérkezett, ahol Duca belügyminiszternél volt tárgyaláson. A belügyminiszter kérdésére kijelentette, hogy valótlán az a hír, mintha ő Magyarországra menne

hercegprimásnak. Ő egy életre szóló házasságot kötött Erdéllyel és itt is fog meghalni. A püspök délután a közoktatásügyi miniszteriumban tárgyalt, ahol nyolc erdélyi iskola nyilvánossági jogát eszközölte ki.

Nem sikerült Iorga és Averescu fuziója.

Diamandi kéri a Titulescu kinevezésével megüresedett londoni követségei. — A kormány megtorolja a választási visszaéléseket.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az utóbbi időben a belpolitikában észlelt erőltetődások következtében egyes pártokban csak kétkedve fogadták azokat a híreket, amelyek szerint Iorga és Averescu között teljes megegyezés jött volna létre a párt fuziójára vonatkozólag. Különösen azonban akkor vált kérdésessé a tárgyalások kimenetele, amikor Bratianu Ionel a „jó román” jelző obsltjával egyenlített ki tartozását az ősz tábornokkal szemben, de tovább támogatására már nem reflektált. A kormányelnöknek ez az ismert kijelentése halotti beszéd volt a választásokból is a legnagyobb vereséggel kibukott néppárt felett s így érthető volt az az igyekezet, hogy a párt minden lehető elkövetett arra vonatkozólag, hogy létrehozza a fuziót, amellyel ismét életre tudta volna támasztani a halálra ítélt néppártot. Amikor pedig a legszilárdabban tartotta magát a fuzió közeli létrejöttének híre, az Aradi Közlöny volt a legelső, amely hasábjain csak kétkedve fogadta ezeket a bejelentéseket és már hetekkel ezelőtt megjósolta, hogy a belpolitika mai állapotában teljesen meddő erőlködés minden fuzióra irányuló igyekezet, amely két kibukott pártot akarna egyesíteni.

Kormánykörökben sem veszik szívesen a néppárt és Iorga között megindult tárgyalások váratlan megszakadását és szemrehányással illetik Iorgát, amiért az utolsó pillanatig hitgette Averescuékát s most, amikor már a helyzet véglegesen kialakult eredményeket követel, visszavonja adott szavát és mereven elzárkózik a fuzió minden eshetősége elől.

A politika legfrissebb és legérdekesebb napi eseményeihez tartozik egyébként, hogy Diamandi párisi meghatalmazott miniszter a leghatározottabb formában azt a kívánságát terjesztette Duca belügyminiszter, helyettes külügyminiszter elé, hogy Titulescu külügyminiszterre történt kinevezésével megüresedett londoni román követség élére őt nevezzék ki. A Cuvantul Diamandi lépését határozottan időszerűnek tartja, miután úgy véli, hogy a genfi sikerek már lényegesen letompították annak a meghasonlásnak az élet, amely Titulescu és Diamandi között épen az erdélyi optások perében keletkezett. Érdekes, hogy maga a lap is melegen támogatja Diamandi kérését s bár eddig határozott ellenszenvet mutatott a párisi követ működésével szemben, most egyedül Diamandi személyét tartja a legalkalmasabb-

nak arra, hogy Románia érdekeit Angliában képviselje.

A legutóbbi napokban lezajlott időszaki választásokkal szemben az ellenzéki pártok által benyújtott kontesztációkra a kormány most azzal válaszolt, hogy az állítólagos bejelentett visszaélések ügyében a legszigorubb vizsgálatot rendelte el. Mint ismeretes, a választás alkalmával Doljme gyében egy szavazót politikai bosszúból meggyilkoltak. A belügyminiszter most táviratlag magához kéreltfe a doljme gyel prefektust, hogy részletesen informáltassa magát a lefolyt eseményekről. A Cuvantul szerint Duca belügyminiszter meg van győződve arról, hogy egyesek súlyos visszaéléseket követtek el s ezért minden valószínűség arra mutat, hogy hasonló meggyőződésre fogja birni Inculet közegészségügyi minisztert is, akitől függ, hogy megválasztott pártfogoltja önként mondjon le mandátumáról és ezáltal újabb választást vezessenek le. A belügyminiszternek ezt az igazságos felfogását politikai körökben teljes értékében honorálják. A kérdés különben — írja a Cuvantul — a csütörtöki minisztertanács elé is kerül, ahol egyszersmint a visszaélések ügyében eddig lefolytatott vizsgálat eredményeit is szóba hozzák.

Nungesserék

a La Manche csatornába veszték. Megtalálták a pilóták utolsó üzenetét és a repülőgép egyes részleit.

Párisból táviratozza tudósítónk: A Petit Parisien Hágából arról értesül, hogy a seveningeni partvidéken egy palackot találtak, amelyben a következő irás volt elhelyezve:

„Kelt a Fehérmadár fedélzetén. Leszállásra kényszerültünk a La Manche csatornában. Nungesser—Coly.” — A dátum olvashatatlan a papírlapon. A lapot lefényképezték és a másolatot Párisba küldték. Érdekes, hogy a palack megtalálásával egyidejűleg a hullámok fehér repülőgép-szárny töredékeket is vetettek part-ra. Azt hiszik, hogy azok a Fehérmadár maradványai voltak, amelyet a két repülővel együtt katasztrófa ért a tenger felett. A lapok valószínűnek tartják, hogy ezuttal megbizható a lelet, mert Nungesser és Coly repülőgépjét utóljára Etampes francia város fölött látták, tehát lehetetlen, hogy elérte volna az Atlanti Óceánt.

Gyujtogató-banda tartja izgalomban Pancotát

Rövid időn belül tíz esetben szállt le a vörös kakas a község házaiba. — Izgalmas hajszja a gyujtogatók után. — Polgárőrséget szervez Pancota népe.

(Pancotára kiküldött munkatársunktól.) A hegyaljai villamoson két utazik velém. Pancotaiak. Beszélgetnek. Beszédtemájuk mi lehet más: a pancotai nagy szenzáció, a sorozatos tüzesetek, azaz. amint az egész falu félén rebesgeti: sorozatos, tervszerűen kikövetelt gyujtogatások, amelyek, mint később tapasztaltam, teljesen megmozgatták a falu népét és a gondolat mindenütt akörül kering, mit hoz az éjszaka? Mert rejtelmek és misztikumokkal teltettek a pancotai éjszakák. Rövid idegborzongató történeteket tud mindenki és komolyan el lehet mondani, hogy Pancotán éjszaka jobb félni, mint megijedni. És fél is ebben a nappal oly jámbor csendességű faluban minden ház lakója lámpagyújtás után, a vörös kakas az utóbbi időben mindenkire fenyegetőleg kacint. Szalmazsuppos, kicsinyke ház, díszes palatetősporta egyaránt veszélyben! Minden hét kitermelő a maga pancotai kis tüzeckéjét, azután jönnek az idegmozgató, detektívregények izgalmas napjai — a vörös kakas legközelebbi kukorékolásáig. Így, ilyen élcttel tengetik életüket Pancota lakói és ha beszélnek a „nagy ügyről“, először óvatos körültekintés, a szája csitt, mert hátha-hátha jön a bosszu, ha ugyan bosszu. Ki tudja?! De egy bizonyos tapasztalt valóság az, hogy félelem fekszi meg a pancotai lelkeket, páni félelem az éjszakáktól és tétova tudatlansággal, röpke hírektől még inkább felzaklatott lelkek, emberek beszédeiből remegő aggodalom eseng ki, a mint tudósításunkat különböző pancotaiaktól, hiteles helyről szavamegbitható egyénekktől beszereztük.

A vöröskakas útja.

Kedd éjjel özvegy Wéberné tulajdonát képező szalmakazal kigyulladásával éppen kezen tüzre emelkedett a rejtélyes pancotai tüzesetek száma. A Wagner-féle kolnati vezetett be a díszes szériát, amelyet közvetlenül követett a butorgyár égése és így szép sorban következtek: özv. Mahler Mihályné dohánypajtájában történt tűz, Pascoiu vegyeskereskedő belső üzlet-tüze, amit a Gálló János tulajdonában lévő

volt uradalmi magtár leégése követett. Innen kezdődőleg már általánosan fölfigyeltek a pancotai tüzekre, amelyek ebben a sorrendben jelentkeztek: Frank-malomban esett tűz, Lesetar András rövidárus szalmakazalának kigyulladása, a község háza udvarán felállított szalmakazal rejtélyes elhamvadása, Palcu Lázár ugyancsak szalmakazal-tüze és a sorozatot a kedd éjjeli titokzatos, Wébernénél történt tűz zárta be. A megindított erélyes csendőri vizsgálat különösen az utóbbi tüzeseteknél, minden kétséget kizáróan megállapította, hogy tervszerűen készült, benzinnel való gyujtogatás történt, azonban a gyujtogatás oka teljesen ismeretlen eddig, csak a sejtésem, a képzelet formálnak indokokat, de rögtön megint lakat a szája. A titokzatos gyujtogató, vagy többszámú gyujtogatók, félelmetes hatalmuak.

Titokzatos fenyegető-levelek.

És ezek a titokzatos hatalmak gondoskodnak a tüzeknél is, hogy izgalmat csináljanak a faluban. Hétfőről keddre virradó éjjel történt, hogy Herzka Armin uradalmi igazgató egyik cselédleánya, a cselédszobából kitékintő ablakon át, a szembenlévő főköszintes épület tetején imbolygó fényt látott, amelyet — jobban szemügyre véve — zseblámpa okozott, amelyet guggoló, köpenyes alak tartott. Rémületéből felocsudva, az egész házat aláírta, azonban az alak eltűnt. Másnap az épület padlásának világító ablakában gondosan összehajtogatott lapocskát találtak, amelyen szó szerint a következő mondat állt:

— „Herzka ur, vigyázzon, legközelebb maga következik egy szép holdvilágos éjjel.“

Ugyanekkor, illetve reggel, ugyancsak ily tartalommal, postán érkező, Pancotán feladott levelet kapott Márton Rudolf, pancotai kereskedő is. A levél a következő szó szerinti tartalmu:

„Márton ur, vigyázzon, mert Gálló úr felgyújtja a maga házat is, hogy felvegye a milliókat és akkor megy penzióba.“ (Gálló üzlete Márton házában van.)

Mindkét levél egyforma, számlakönyvből

kitépelt, vonalozott papíron íródott, különböző, elfordított, bár feltétlenül intelligens, de megteveszteni akaró irással. Mert csak tanult, de agyafurtságban mégsem gyakorlott ember írhat úgy, hogy helyesírása jó, azonban naiv elválasztásokkal igyekszik megteveszteni.

Tegnap éjjel a Waritz Testvérek egy beltárgyjánál az éjjeli őr a kertben zajra eszmélt. Igyekeztek elfogni az ismeretlen, aki köpenyt bricceszt viselt, de az függén átugrott a kerítésen, majd a következőn és elillant. Tegnap befejeződött az özv. Wébernénél tartott tűzvizsgálat. A kertben volt szalmakazal körül szorgos vizsgálat indult meg és eldobott gyufaszálakat találtak, valamint lábnyomokat, menekülő ember nyomát. Később egy gyanús viselkedő pancotai fiatalembert elfogott a csendőrség, akinek lábnyomai egyeztek a kertben találtakal, azonban egyéb bizonyíték hiányában szabadon engedték.

Megszervezik a polgárőrséget.

Érdekes, hogy Crisan Oktavián nevű pancotai tisztviselő hazatérőben négy belopódzkodó alakkal találkozott az udvarban. Holdvilágos éjjel, pontosan látta az alakok arcát és határozottan kijelentette, hogy nem ismert fel bennük pancotaiakat. Ez komplikálja a helyzetet, mert nem valószínű, hogy idegenek oly járatossággal igazoznának el a kertekben és házak megkörmövezésében. Ugyancsak név rejtélyes alakról tanuskodtam Gyebrockv nevű pancotai, akiket közvetlenül a Gálló-féle tűz kitörésekor látott a magtártól elfutni.

A banda tagjai tehát egyelőre ismeretlenek és csak mende-monda emlit személyeket, az ok csak pozitív, lehet beteges hallam, de igen sokan az a hozzák összefüggésbe hogy egyes érdekelt tüzekkel a Csóky Gusztáv vezetésével dolgozó lelkiismeretes és minden dícséret érdemes tüzoltóság ellen kívánnak dolgozni. A tüzoltóság megerősítésén kívül egyébként Herzka Armin igazgató indítványára polgárőrséget szervez Pancota népe Popescu Sándor jegyző vezetésével és ebben résztvenne Pancota egész lakossága. Éjféli kedvenc ideje a gyujtogatónak. Ahogy toronyóra elkongatta a tizenkettőt akkor fő legjobban az izgalom a faluban; és áll a falu egész népe méla lesben.

Íme, ez a helyzetjelentés a pancotai tűzvészfrontról.

(S. P.)

A „pótállampolgárok“

is nyerhetnek utlevelet.

A rendőrprefektura ezentul respektálni fogja a polgármesteri bizonyítványokat.

(Arad, szeptember 22.) A polgármesternek egy miniszteri rendelet — mint azt több ízben megirtuk — jogot ad arra, hogy mindazoknak részére, akik az állampolgári listából önhibájukon kívül kimaradtak, de szülei, vagy törvényes atyjuk állampolgárságot nyert, pótállampolgársági bizonyítványt állíthatnak ki. A szóbanforgó miniszteri rendelet azt is előírja, hogy ezek a pótállampolgársági bizonyítványok ugyanolyan értékűek, mint a rendes állampolgársági bizonyítványok és a többi hatóságok által épúgy respektálandók is.

Aradon, mint azt jeleztük, több ilyen pótállampolgársági bizonyítványt állított ki dr. Angel István polgármester, de azok tulajdonosai egészen máig nem sok eredményt értek el azzal. A rendőrprefekturán ugyanis nem vették ezeket a bizonyítványokat egyenértékűnek az állampolgársági bizonyítvánnyal és ha történetesen utlevélkérvényhez mellékeltek azokat, úgy legfeljebb egyszeri utazásra kaptak annak révén utlevelet, vagy pláne elutasították kérvényüket. A pótállampolgársági bizonyítvánnyal ellátottak ezért panaszal járultak a polgármester elé, aki ma személyesen elment a rendőrprefekturára és ott rámutatott arra, hogy ezek a pótállampolgársági bizonyítványok, mint az állampolgársági bizonyítványok. A rendőrprefektura ennek következtében máától kezdve épúgy értékeli a pótállampolgársági bizonyítványokat, mint az eredeti állampolgársági bizonyítványt, úgy hogy ebben a dologban ezentul nem lesz a feleknek panaszra okuk.

T A R C A.

Jahoria.

Írta: HUBERT PÉTER.

Rodlán ezalatt egy rénszarvastakarót terített a tűz mellé s odahívta Takácsot is.

— Új ide mellém!

Jahoria az egyik sarokból előhozta a szamovárt; közéjük telepedett s mialatt parazsat dobott beléje, teleszót újrain megvillant egy gyűrű. Takács hallgatagon nézte a gyűrű fejét. Ezüsthől vert Krisztus-arcu dombormű, aranykeretben. Megrázta, meghatotta itt a messze idegenben s csodálkozó tekintettel fordult a szamojedhez:

— Hogy jutottatok ehhez a glóriás arcukhoz?

Rodlán elgondolkozva válaszolt:

— Jahoria dédapja kapta nagyon régen egy menekülő vengertől, akit az atyuska katonái annak idején két ország verekedéséből magukkal hurcoltak a szibériai olombányákba. A venger már félig örült volt, amidőn egy éjjel egy hattyu belerepült s beleszorult az ablak vasrácsaiba s ott olyan szivettépően sipogott, hogy a venger az állat iránti szánalomból irdatlan erővel esett neki a vasrácsnak s addig feszítette, míg az egyik kimállott a falból. A hattyu elrepült s a megtámadott résen keresztül eltűnt a venger is. Egész ideig menekült, hol a skorbuttól s a fáradságtól összeroskadt. Jahoriáék életre melegítették őt a szivükön s mikou a vengert átsegítették az Uralon, zokogva adta oda a gyűrűt.

— Ez a glóriásarcu egy mondatban mindent megmondott az emberiségnek! Ti megértettétek őt!

— Igen inostrannij... meg kellett, hogy mondja, mert itt a földön nem mindenki fenévad! Jahoria se az!

Melegük lett. A tea gőzétől izzadni kezdett az arcuk. Rodlán ölébe vette Jahoriát; megoldotta a magasszáru basmákit s Jahoria boldogan, cicásan doromboit.

— Tetszik neked ez a basmáki? Tudod mi szebb még ennél? Rodlának a szíve. Mért-földeket kell bejárnia, míg sikerül neki egy kékrókat törbe ejteni. Ugy félek, hogy egyszer odavész egy ilyen kiránduláson.

A szamojed gyöngéden félbeszakította Jahoria szavait:

— Olyan édesen bukdácsol a nyelve, mint a buvárcacska a vízben! Mit is mondtam én neki ma este? Ha holnap is itt maradsz, örökre itt maradsz? Maradj itt! Igérd meg, hogy látni akarod Jahoria hugát a szomszéd jurtából.

— Itt akarok maradni nálatok! Nekem mindegy, hogy milyen földre ragad le a lelkem... Nekem mindegy! Nekem mindegy! Engedj lefeküdnöm, fáradt vagyok!

Sokáig nem tudott elaludni. Vágyakozón nézegetett Jahoriára, ki álmában is Rodlán szélesen pihegő mellkasán felejtette a fejét. Lázongó birnivágyással nézett az asszonyra. A lelke elferdült s a paraszak veres színétől beteges fantáziával siklott a szamojed kérésére, amelyet félig betakartak Jahoria fürtei. Könyökre emelkedett. Jahoria álmában ivet csinált a kezével; Takács meglátta a Krisztus-arcu gyűrűt, eszébe jutott a hajfűrt s megrázkódott. Görcsös utálattal markolt szívéhez s zaklató szögvennyel lassan kicsuszott a tundrák halálos csendjébe.

(Vége).

Kavarodás az aradi beltelkek kisajátítása körül

Megkezdődött a telkek összeírása. — Az eddig proscibált telkek jegyzéke. — Eles összetűzés a város és az agrárbizottság között egy homályos miniszteri rendelet miatt.

(Arad, szeptember 22.) Az aradi ház- és telektulajdonosok hetek óta nagy nyugtalansággal figyelik azokat az összeírásokat, amelyeket a különböző agrár-bizottságok végeznek és amelyeknek az a célja, hogy a beépítetlen városi beltelkeket poton áron kisajátítsák és a köztisztviselők között osszák fel házépítési célokra. Természetes, hogy ez a munka ellenakciót váltott ki az érdekeltek körében, miután belvárosi, nagy értékeket képviselő telkeket vesznek el ilyenformán, valószínűleg nevelésért áron. Az akció azonban kevés eredménnyel járt, a minisztérium néhány nappal ezelőtt új összeírást rendelt el, amelynek a végrehajtásával Puticiu Virgili, az aradi agrárbizottság titkárát bízták meg. Ezzel a rendelettel az eddig történt összeírások, kivéve, ahol már döntést hoztak a kisajátítást illetően, érvénytelenek és a mostani összeírások alapján fognak a jövőben lefolyni a kisajátítások.

Kiknek a telkét ítélték halálra?

Az új összeírás csak néhány napja folyik még és eddig körülbelül 50 telket írtak össze. Az eddig proscibált telkek a következők:

Virág Kálmán, Boulevardul Carol I.
Nicolae József, Boulevardul Carol I.
Hoti Pál, Strada Teiul Doamnei (Tél-ucca),
Aradváros telke, Strada Teiul Doamnei.
Fischer András, Strada Teiul Doamnei.
Dózsa-kenyérgyár, Str. Mos Ajun (Szél-ucca).
Steinfeld és Herskovits Calea Radnei-ut,
Aradváros, Calea Radnei-ut.
Reisz Sándor, Calea Radnei-ut.
Matyók János, Calea Radnei-ut.
Szántó Lajos, Calea Radnei-ut.
Mairovitz Márton, Calea Radnei-ut.
Hollender Alfréd, Calea Radnei-ut.
Strung Fülöp, Str. Mos Ajun (Szél-ucca).
Ablonczy és Bánfi, Str. Udrea (Farkas-ucca).
Ablonczy József, Str. Udrea (Farkas-ucca).
Ablonczy-garázs, Calea Radnei-ut.
Assael Jakab, Calea Radnei-ut.
Patria faterlep, Calea Radnei-ut.
Transsylvania faterlep, Calea Radnei-ut.
Rosenberg Artur, Strada Gen. Grigorescu (Tabajdy-ucca).

Aradváros, Liceul (Liceum-tér) ezalatt a Moise Nicoara liceum előtti kert értendő.
Steiner József, Str. Take Ionescu (Sárosi-ucca).
Eles Armin, Str. Muciu Scaevola (Hajó-ucca).
Klein Bernát, Str. Muciu Scaevola (Hajó-ucca).
Groscher és Szép, Str. Muciu Scaevola.
Fekete Sándor, Str. Muciu Scaevola (Hajó-ucca).
Stern Zsigmond, Str. M. Nicoara (Petőfi-ucca).

A Strada Muciu Scaevola (Hajó-uccában) még a következők telkeit írták össze:

Gábor András,
Urbansek Ferenc,
Schulhoff Jakab,
Czitrom Mór,
Aradváros, (a gázgyárhoz tartozó és mellette fekvő telkek),
Koch Károly,
Rosita Pál,
Lázár Mihály,
Weber Ágoston.

A Marospart-soron dr. Angel István polgármester telkét írták fel, majd a Strada Cuza Voda (Thököly Imre-uccában)

Vulpe Sava telkét vették be a halálra ítélt telkek listájába. Az összeírás nagy szigorúsággal történik, amit eklatánsan bizonyít az a tény is, hogy a liceumba járó diákok játszóterét is a kisajátításra kerülő területek közé írták. Holnap délután s délután tovább folytatják az összeírást, majd a listákat az agrár-bizottsághoz küldik át, amely azután határoz a felett, kisajátítható-e a felvett telek, vagy sem. Itt az érdekeltek is előterjeszthetik álláspontjukat és megfelelőbbé tehetik az esetleges kisajátító ítéletet.

Egy homályos miniszteri rendelet.

A már kisajátított és felosztott beltelkekre

vonatkozólag — mint azt megemlítettük mai számunkban — igen érdekes és egyben meglehetősen homályos miniszteri rendelet érkezett Aradváros vezetőségéhez. A rendelet még áprilisban adta ki az Averescu-kormány. Ebben a minisztérium elsősorban rátér arra, hogy a kisajátítások következtében minden szabály nélkül történnek az építkezések, ami a városrendezés rovására megy. Kifogásolja a minisztérium azt is, hogy a városok szélességben növekednek és túlságosan nagy területet foglalnak el, ami a későbbi időpontban meg fogja akadályozni a városrendezések keresztülvitelét. Ezért felhívja a városokat, hogy készítsenek egységes szabályrendeletet az építkezésekre vonatkozólag és addig, míg meg nem állapítják azokat a feltételeket, amelyek mellett folytatni lehet az építkezéseket, ne adjanak ki újabb engedélyeket az építkezésekre. A rendelet homályos része azonban nem itt van. Az egyik részben a belügyminisztérium kilátásba helyezi, hogy interveniál a kisajátítások revíziója érdekében, a befejezésben pedig leszögezi, hogy már interveniált a földművelésügyi minisztériumnál ez ügyben, ahol azonban azzal utasították el az intervenciót, hogy a kisajátítások már véglegesek, jogerőre emelkedtek és így nem lehet segíteni az ügyön. Ezt tartalmazza a miniszteri rendelet, amelynek alapján a város elutasította az eddig beadott építkezési kérvényeket.

Váratlan fordulat a nadlaci sikkasztás ügyében.

Az elhunyt Petrol Sava adóügyi főnök családja hajlandó a közel kétmilliónyi hiányt fedezni.

(Arad, szeptember 22.) A nagyarányú nadlaci sikkasztás ügyében — mint azt megírtuk — napok óta teljes apparátussal folyik a vizsgálat a hiányok végleges megállapítása végett. Spieschny Károly és Ratiu ellenőrök folytatják a vizsgálatot s már eddig is közel két millió hiányt fedeztek fel, azonban nincs kizárva, hogy még nagyobb az az összeg, amit a május havában hirtelen elhunyt Petroi Sava nadlaci adóügyi főnök sikkasztott el a kincstár pénzből.

Tegnapra azután érdekes fordulat történt az ügyben, amennyiben Petroi rokonai megjelentek a nadlaci adóhivatalban, ahol Ratiu és

Razzia a rádióalkatrészek ellen

Egy aradi cégnek összes rádiófelszerelését elkobozták és hadbírószági eljárás indult ellenük.

Arad, szeptember 22.) A napokban Varga és Rosenfeld aradi elektrotechnikus és mechanikus cégnél egyik aradi hatóság meglepetészerű kutatást tartott. Az illető hatóság emberei felszólították a kereskedőket, hogy az összes rádióalkatrészeket adják át, majd átkutatták az üzlethelyiséget és lefoglalták a rádióalkatrészeket. Ezzel még nem fejeződött be a kereskedők elleni aktus, mert azon a címen, hogy rádióalkatrészeket tartottak, hadbírószági eljárás indult ellenük.

Ez a házkutatás általános feltűnést keltett, mert Aradon körülbelül száz embernek van rádióengedélye, akik a géphez szükséges alkatrészeket Aradon akarják beszerezni. A kereskedők külföldről hozzák a rádió felszereléseket és a határon es vámon szó nélkül beengedik azokat. Értelhetetlen tehát, hogy a felszerelések árusítása tilos, sőt az árusító kereskedőt hadbírószág elé idézik ezért. Valószínű azonban, hogy a hadbírószág arra az álláspontra helyezkedik a kereskedőkkel szemben, hogy a rádió alkatrészek árusíthatók azok részére, akik megfelelő engedéllyel rendelkeznek.

Fehér akácvirág

Elmulthatatlan szépségű orosz dal. A szív melegsége soha nem hallott érzéssel oszondul fel ebben a dalban. — Ára 36. — lej. MORAVETZ kiadása, mindenütt kapható. 4715

Felelőssé teszik a polgármestert.

'Annak idején a rendeletet átküldték a megyei agrár-bizottsághoz is. Az elutasított tisztviselők most panasszal fordultak Alexianu György táblabíró, a megyei agrár-bizottság elnökéhez, aki most átiratban fordult a városhoz, tiltakozott az elutasítások ellen és személyesen a polgármestert teszi felelőssé a következőkért. Az átiratban a megyei agrár-bizottság elnöke leszögezi, hogy a kisajátítások ténye végleges és itt a belügyminisztériumnak semmiféle hatásköre nincs. Az építkezéseket megakadályozni nem szabad és miután a törvény szerint a köztisztviselőknek öt éven belül fel kell építeni házaikat, az engedélyek megadása sürgős is. Ha a telket kapott tisztviselők öt éven belül nem építkeztek, a telket elveszik tőlük és ezért személyesen a polgármestert teszi a megyei agrár-bizottság felelőssé a következőkért.

Az agrár-bizottság a miniszteri rendeletben szóba került intervenció ügyét úgy értelmezi, hogy csak azoknál a telkeknél lehet intervencióról szó, amelyeknek kisajátítása most folyik, vagy a jövőben kezdődik meg. A már kisajátított területeknél jogerős ítélet van és azt visszavenni amúgy sem lehet. Az agrár-bizottság átiratával és az építkezési engedélyek megadásának kérdésével a város vezetőség különben a közeli napokban foglalkozik és ez alkalommal megvilágítják a miniszteri rendelet vitás passzusait. Az összeírások pedig folynak tovább és sorban ítélik továbbra is halálra az aradi telektulajdonosok nagy értékeket képviselő ingatlanait...

Marosi Rudolf.

Spieschny ellenőrökkel közölték, hogy a család hajlandó teljes egészében megtéríteni a kincstár kárát, annál is inkább, miután nem kívánják, hogy behajthatatlanság esetén a kincstár azokat az ellenőröket vonja felelősségre, akiket Petroi a közben történt hivatalos rovincsolások alkalmával megtevesztett, hogy büns eljárása holta utánig titokban maradjon. A rokonok erről nyilatkozatot is adtak s a vizsgálóbiztosok most ennek alapján az el-sikkasztott összegek pontos megállapításáig a zárlat elrendelését kérték a nagylelkű rokonok vagyona.

Leánykereskedők működnek Aradon.

Állásközvetítés ürügye alatt Aradra csálnak fiatal timisoarai leányokat. — Megindult a rendőri nyomozás.

(Arad, szeptember 22.) Ma délelőtt a timisoarai (temesvári) rendőrségtől átirat érkezett az aradi államrendőrséghez, amely egy rejtélyes ügy felderítésére kéri a nyomozás sürgős megindítását. Az átirat szerint az utóbbi hetekben több timisoarai fiatal leány levelet kapott, amelyben a levél írója ajánlatot tesz, hogy egy aradi állásközvetítő iroda révén jó állásba tudja elhelyezni a leányokat. A levél írója megjegyzi, hogy amennyiben az illetőnek megfelel az ajánlott állás, úgy poste restante levélben, a megadott jellege szerint értesítse őt. A levelet az aradi postára kell küldeni.

Több válaszoltak ezekre a levelekre és valamennyien azt az értesítést kapták, hogy lehetőleg azonnal utazzanak Aradra és az aradi állomáson már várja őket az iroda megbízottja. A megbízott úgy ismeri meg „ügyfeleit”, hogy az illetőnek kezébe kell tartani az állásközvetítő levelet.

A timisoarai rendőrség tudomást szerzett ezekről a levelekről s azonnal a legnagyobb apparátussal indította meg a nyomozást. Valószínűnek tartják, hogy leánykereskedők üzelméről van szó, akik ugylátszik Aradon üttették fel tanyájukat. Az a gyanú, hogy a lelkiismeretlen lélekkufárok már több leányt sikerült elcsábítani. Az átirat alapján az aradi rendőrség azonnal bevezette a nyomozást, amely előreláthatólag eredményel fog végződni.

Pénzt takarít meg, ha női és leányka telkábat

és ruha szükségletét nálam szerzi be, mert a legjobbat kapja olcsó áron
MENCZER női confection áruháza Aradon,
 Bul. Rpg. Ferdinand 40. (a v. Széchenyi malom mellett.)
 Részletfizetési kedvezmény

Mesék

a boldog Tulipánországról.

Egy aradi fiu hazajött Hollandiából és érdekes dolgokat beszél az ottani életéről.

(Arad, szeptember 22.) Mandl György Aradról elszármazott amszterdami banktisztviselő ma reggel fáradtan és álmosan szállt le az aradi pályaudvaron a budapesti gyorsról. A kényelmes Pullman-kocsis szelid ringása azonban pár perc múlva már rogyogó zökkenésekké változott át s Mandl György egy ócska sárga konfliktokocsiában mondotta el legutóbbi élményeit és talán örök emlékeit Hollandiáról, a békés és nyugodt tulipánországról, ahonnan erre mifelénk csak hébe-hóba hoz el egy-egy izenetet valamelyik kék-bugyogós holland globetrotter.

— Hollandia? Amszterdam?.. De nagyon sokat kellene egyszerre, egy szóban elmondani arról, amit ez a két szó együtt jelent s ami maguknak a béke és boldogság fogalmát jelent talán. Hát legelőször talán arról, hogy a magyarokat kimondhatatlan melegséggel szeretik a jószívű hollandusok. A holland sajtó a magyar politikai, társadalmi, főként azonban a magyar sportéletnek ugyszólván minden legapróbb fázisával is kimerítően, szívesen foglalkozik. Ha egy magyar valamelyik amszterdami kávéház terraszán maga elé terít egy holland sajtóterméket, mintha csak magyar lapot olvasna, annyi benne az otthoni hírtörténés. A holland-magyar gyermeknyaralattási akció szorosan közel hozta egymáshoz ezt a két nemzetet. Apponyi például legutóbb óriási siker mellett tartott Amszterdamban felolvasást a magyar alkotmány-törvényről és a magyarság királyszeretetről. Ebben ugyanis legfeljebb ha Hollandia vetekedik a magyarokkal. Vilma holland királynő szinte nem is dinasztia, de valóságos anyja népének s talán ez a rokonvonás is együvé forrasztja a hollandust a magyarral.

— Na még valami mást is ezenkívül — a holland-magyar vegyes házasságról talán? A hollandus ember kedélyes, puritán családi életet él s egy-egy család százakra menő rokonsággal bír. Így aztán természetes, hogy elég behatásodni egy ilyen családba, máris átveszhetatlan holland családdal került rokonságba az illető.

— Ott sem fenéig teffel azonban. Még ma is az ismert Schelden-kérdés izgalmas hatása alatt áll az ország. Ez a kikötő-kérdés ugyanis szorosan összefügg a holland hajózás kérdésével, ami viszont a gyarmati ügyekkel van vonatkozásban. S így aztán nagy az elkeseredés a beigák makacskodása miatt, aminek máris látható a következménye, mert a gyarmati nyers anyagokat feldolgozó gyárak vagy teljesen beszüntették, vagy jórésben leépítették üzemüket s ezért nagy munkanélküliség következett be. Minden remény meg van azonban arra, hogy az újabb megindult tárgyalások eredménnyel járnak s a holland közélet ismét a régi mederbe lép.

— Lindbergh csodálatos reptelése Hollandiában is nagy visszhangra talált. Amszterdam napokig tartó ünnepléssel ülte meg ezt a korszakalkotó teljesítményt. Elképzelhető-e tehát, hogy milyen nagy örömet váltott ki aztán Van Lear Black holland repülő bravúria, aki Amszterdamból Holland-Indiába és onnan vissza repült. Erről a teljesítményről nem sokat tud a világ, de jelentőségét annál jobban átérzi a kedélyes, kedves, barátságos hollandus, aki annyira intelligens és annyira nemzetközi, hogy ideje van jó hazafinak is lenni. (—es.)

Nem oszlatják fel Aradváros tanácsát.

A legfelsőbb közigazgatási tanács elutasította a városi tanács elleni panaszokat. Georgescu prefektus, Angel dr. polgármester és Robu János dr. nyilatkozata.

(Arad, szeptember 22.) Bucuresti-i jelentések szerint a legfelsőbb közigazgatási tanács ma foglalkozott azokkal a panaszokkal, amelyeket az aradi városi tanács működése ellen terjesztettek elébe. A legfelsőbb közigazgatási tanács a felosztatás iránti kérelmet elutasította, mivel az aradi tanács felosztatására vonatkozólag nem látott kellő indokokat fenntartogni. A legfelsőbb közigazgatási tanácsnak ez a határozata, amely egyébként ma egyes fővárosi lapokban is napvilágot látott, nagy felzúdulást keltett mindenfelé, mert ez a határozat tulajdonképpen annyit jelent, hogy az aradi városi tanács most már végleg a helyén marad. Ez a tény pedig a mostani politikai viszonyokat tekintetbe véve, csaknem egyedülálló a maga nemében.

Munkatársunk felkereste ma délután ebben az ügyben Georgescu János prefektust, a ki a következőket mondotta:

— Hivatalosan mindeddig nem kaptam értesítést a tanács döntéséről, úgy, hogy az egész dologról nem tudok semmit. Én ezért, míg hivatalos értesítés a kezemben nincs, nem is nyilatkozhatom a kérdéssel.

Angel István dr. polgármester a következőket mondotta:

— A legfelsőbb közigazgatási tanács döntéséről én sem hivatalos, sem privát értesítést nem kaptam. Magáról az eseményről a fővárosi lapokból értesültem és bár megbízom azok hiteles információiban, mégsem kívánok most, mikor még semmi pozitívum nincs a kezemben, nyilatkozatot tenni és egyébként sem akarok elébe vágni az eseményeknek. Valószínűnek tartom, hogy rövidesen hivatalos formában is megkapom az értesítést a legfelsőbb közigazgatási tanács e döntéséről, amely ha olyan értelmű, mint aminőnek azt a bucuresti-i jelentések jelzik, annyit jelent, hogy ezentul zavartalanul végezhetjük továbbra is munkánkat a köz. illetve a város javára. Ha a hivatalos értesítés erről a döntésről a kezemben lesz, akkor majd többet mondhatok.

Beszélgettünk dr. Robu János volt főpolgármesterrel, aki kijelentette, hogy nem tud a dologról többet, mint azt, amit a fővárosi lapokban olvasott. Ezeknek a híradásoknak hitelességéhez pedig még kétség is férhet.

Török Andor dudi földbirtokos kálváriája.

Közokirathamisítás gyanuja miatt hetekig volt vizsgálati fogságban. A mai főtárgyaláson a mentő tanúk egész serege vonult fel. — Ítélet hétfőn várható.

(Arad, szeptember 22.) Nem mindennapi érdekességű bűnyűben tartott ma főtárgyalást az aradi törvényszék Orezeanu—Moldovan-tanácsa. Bár a hatalmas bűnper anyaga egy állítólagos hamis adatokat tartalmazó községi bizonylat körül mozog, a minden fázisában érdekes bűnyű mögül csak a földéhes paraszt tulzott kapzsisága világlik ki, aki kétségbeesett viaskodást fajt ki, csak hogy az agrárbizottságok által hozott és magára nézve sérelmesnek találta döntést megváltoztathassa.

Néhány hónappal ezelőtt, — mint ismeretes — nagy szenzációt keltett az a vizsgálóbírói határozat, amely Török Andor ismert dudi földbirtokost és Weber Ferenc volt dudi községi jegyzőt közokirathamisítás címén előzetes letartóztatásba helyezte. A letartóztatásra több dudi földműves által beadott feljelentés szolgáltatott okot, akik azt a vádat hozták fel Weber jegyző ellen, hogy Török kérelmére kiállított községi bizonylatban hamis adatokat tüntetett fel Török 1918. illetve 1924. évi állatállományát illetően s hogy ezen bizonylat alapján aztán Töröknek sikerült földbirtokának egy nagyobb részét a kisajátítás alól mentesíteni. Török és Weber a vizsgálat tartama alatt hetekig voltak letartóztatásban, annak befejezése után azonban Radu Pascu vizsgálóbíró szabadlábra helyezését rendelte el, miután a vizsgálat semmi komolyabb bizonyítékot nem eredményezett Török és Weber bűnössége mellett.

A nagyérdekeségű bűnyűben az aradi törvényszék első szekciója ma délelőttre tüzte ki a főtárgyalást. Mintegy harminc tanút idéztek be, akik kihallgatását nagyobbára a védelem kérte. A főtárgyalást pontban 10 órakor nyitotta meg Orezeanu elnök. Az ügyészi székhelyen Oltta Agoston főügyész-helyettes ült, míg a védelmet Sárbu György dr., Sommer Nándor és Silber Ignác dr. aradi gyvédek látták el. Orezeanu elsőnek Burdean Tivadar ineu (borosjenői) közjegyzőt hallgatta ki, aki elmondotta, hogy tudomása van arról, miszerint Töröknek a kérdéses időben nagyobb állatállománya volt. Hasonló értelemben vallott Petrita Petica sebis, Pop Z. Simon sirial (világosi) főbíró, Bodea Cornel déznai görög keleti lelkész, Krenner Zoltán dr. ügyvéd és Issekutz Sándor aradmegyei földbirtokos, aki még azt is elmondotta, hogy Török állatállományának egy részét, ameddig az agrárbizottság birtokának nagyobbik részét visszautalta, nála tartotta. Pop Z. Simon sirial főbí-

rónak ezenkívül még arról is biztos tudomása volt, hogy Töröknek az 1918. évinél is nagyobb volt az állatállománya az 1923—24-es esztendőben.

Ezzel szemben az egymásután kihallgatott feljelentők, névszerint Handra Maximilian volt községi bíró, Handra Matei, Indreica Iosif és Maniu Iosif dudi földművesek határozottan állították, hogy az 1923—24. évi állapot nem felel meg az 1918-as állapotnak. Vallomásuk különben összefüggéstelen és zavart volt. Orezeanu elnök kénytelen is volt megjegyezni, hogy igen furcsa dolog az, ha a községi bíró nem tudja, mennyi legelője van a vezetésére bízott községnek. A feljelentők zavaros vallomása egyébként inkább a vádlottak mellett szólt és semmi olyan döntő erővel bíró bizonyítékot nem tudtak felhozni, ami a feljelentésben felhozottakat alátámasztaná. A feltett kérdésekre csak „nem tudommal”, vagy „ugy hallottam, azt beszéltekkel” válaszoltak, úgy hogy Sárbu György dr. védő megesketésök ellen emelt szót, mit azonban nem vettek figyelembe. Ezután újabb három tanu kihallgatása következett. Ezek közül kettő annak idején Török alkalmazásában állott és azt vallották, hogy Töröknek nemcsak Dudon, hanem testvérénél, Török Gézánál annak tamandi pusztáján és még más földbirtokosnál is voltak jószágai, miután az első kisajátítás következtében teljesen föld és takarmány nélkül állván, állatállományának jórészt máshol volt kénytelen elhelyezni. Emlékeztük szerint Töröknek ebben az időben legkevesebb 80 darab szarvasmarhája, 12—15 lova és többszáz sertése volt s így a dudi község házáknak készített hivatalos kimutatás adatai feltétlenül megfelelték a valóságnak.

Miután a védelem a további tanukihallgatásoktól elállt, Orezeanu elnök félkettőkor fel függesztette a főtárgyalást és annak folytatását hétfő délelőttre halasztotta el, amikor is a vád- és védbeszédre és előreláthatólag ítéleltohozatalra kerül a sor.

Hajógyekek, iskolatásák, nyelvtanok legelőszöbben Sándor Ferencnél.

— Újabb halálos ítéletek készülnek Moszkvában. Moszkvából jelentik: Leningradban újabb nagy pör kezdődött meg állítólagos kémek és terroristák ellen. Ezuttal azzal vádolják az elfogottakat, hogy Nikolaj nagyherceg monarchista szervezkedésében vettek tevékeny részt.

Flanellek, barchetek

gyönyörű választékban
Székely Mihály divatruházában Plafa A. lancia 20. (Szabadság-tér.)

Negyvenöt milliárdot követelnek az optások Romániától

Szó sem lehet a fantasztikus összeg megfizetéséről.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) A „Matin” élesen állást foglal Magyarországgal szemben az optáspörrel kapcsolatban. A nagy francia lap azt írja, hogy a magyar kormány fantasztikus követelésekkel lépett fel, olyanokkal, amelyeknek még egy csekély hányadát sem lehet teljesíteni. Másfél milliárd arany lejt, tehát 45 milliárd papír lejt követelnek a magyar optások Romániától, holott a legutóbbi kimutatás szerint Románia összes kibocsájtott bankjegymennyisége 22 milliárd lejt tesz ki. A „Matin” helyesli Titulescunak és a hármás-bizottságnak amaz álláspontját, hogy az optások nem kaphatnak a legjobb esetben sem többet, mint amennyit a kisajátítás alkalmával román állampolgárok kaptak.

Borzalmas tragédia a londoni Cityben.

Egy ideg orvos tévedésből megmérgezte arisztokrata páciensét. — Az orvos egy rettenetes

éjszakán megöszült és mentőhívódott.

Londonból jelentik: Az angol főváros előkelő köreit egy rendkívül különös eset tartja izgalomban, amelynek sir Patrick John Hill, egy 50 év körüli dúsgazdag angol arisztokrata és egy rendkívül tehetséges fiatal ideg orvos, Charles Wathmeier a szereplői. Az ideg orvos és Hill egy előkelő estélyen ismerkedtek meg, ahol Hill elpanaszolta Wathmeiernek, hogy nagyfokú álmatlanságban szenved. Az ideg orvos csakhamar receptet írt a dúsgazdag arisztokratának és meghagyta, hogy csináltassa meg a porokat a legközelebbi gyógyszerárban.

Amikor Hill eltávozott, Wathmeiernek kis idő múlva eszébe jutott, hogy a recepten egy veszettség méreg szerepel, amit tévesen adagolt. Rémülten mondta el a dolgot egy társaságban levő orvos barátjának, aki megdöbbenve jelentette ki, hogy aki az általa rendelt porokat beveszi, menthetlenül meghal. Wathmeier sápadtan vágta magát autójába és elrobogott. Az első gyógyszerárban nem emlékeztek rá, hogy olyan külsejű ur járt volna ott, mint minőt az ideg orvos leírt. Wathmeier tehát rohant tovább.

Gyógyszerárról gyógyszerárba rohant halálra rémült arccal. Már hánalódott, amikor az ismeretlenebb mulatóhelyekre került a sor. A vad hájsza azonban eredménytelen maradt, az orvos seholy sem tudott Patrick John Hill nyomára akadni. Reggel felé Charles Wathmeier kiemült, öntudatlanul botorkált haza a lakására. Első tekintete a tükröbe esett, majd a következő pillanatban rémülten hőkölt vissza, mert a tükrő lapjáról egy aggastyán nézett vele szembe. A szerencsétlen orvos ezen az egyetlen éjszakán, a kiállott izgalom következtében megöszült.

Kora reggel első dolga volt, hogy a lapokat nézze. Az egyik lapban azután azt olvasta, hogy Patrick John Hill London egyik ismertebb mulatóhelyén hirtelen meghalt.

Autón a lokálba vágatott, ahol üres pezsgős üvegek között feküdt megdermedt teste, az arisztokrata. Már akkor ott volt a rendőri bizottság és a hatósági orvos szivszélhűdést állapított meg. Majd kikutatták a halott ruhájának a zsebeit és ekkor előkerült a vézertes recept. Az orvos előugrott, kitépte a rendőrtiszt kezéből a darabka papírt, amelyre rápillantott.

— Nem csináltatta meg! — kiáltott fel csontig ható hangon. — majd irtózatos nevetőgörcsöt kapott.

Többen hozzáfutottak, hogy lecsilapítsák, de mindez nem használt, a kacagó görcs nem szűnt meg.

Az orvost ideggyógyintézetben helyezték el, gondos kezelés alá vették, de nem igen biznak abban, hogy a szerencsétlen fiatal embert meg tudják gyógyítani.

— A szovjet elei Rakovszky párisi nagykövetet. Rigából jelentik: Moszkvai híradás szerint a szovjet elhatározta, hogy a Rakovszky-ügyben engedékenyebb lesz. Rakovszky e hét végén benyújtja lemondását és úgy tudják, hogy Herbett francia követ szintén visszavonul.

Korán sötétedik ... most vegye meg az Aladdin lámpát!

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petróleummal, 80 gyertyaerősségű, hófehér, egyenletes izzófényt fraszt. Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanóanyagot (spiritusz, benzin) előmelegíteni. Zajtalan, szagtalan, nem kormoz. Könnyen kezelhető, gyermekekre is nyugodtan rábízható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Kiállítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyagfogyasztása minimális, a beszerzési árát rövid használat után amortizálja. A lámpák kifogástalan működéséért öt évi gyári szavatosságot vállalunk. 4914

Ovás! Óvakodjunk a silány utanzatóktól, az eredeti

(csak az **Aladdin**

védjeggyel ellátott lámpa és lámpa-alkatrész valódi angol csomagolásban!

Ingyenes ismertetőt bérmentve küld a romániai vezérképviselőt: **ROMAN ALADDIN KERESKEDELMI R.T. TIMIȘOARA,** Strada Gen. Joffre 7. Északerdélyi „Aladdin” képviselőt, Satu-Mare.

Ismét életfogytiglani kényszer munkára ítélték Reinitz Jakabot.

A második ítélet csak akkor lép hatályba, ha az első büntetést bármi okból is megváltoztatnák. — A védők megfelebbezték az ítéletet. — Vége a Reinitz-dráma második felvonásának.

(Az Aradi Közlöny Satmarra küldött tudósítójának távirati jelentése.) A Reinitz-perben tegnap délután zajlottak le a perbeszédék. Mindenki idegesen figyelt, amikor a néhány tanu kihallgatása után az ügyész felemelkedik, hogy elmondja vádbeszédét. Rablógyilkosságra való felbujtással vádolja Reinitz Jakabot. Hangoztatja, hogy minden adat, minden tanu a vádlott bűnössége felett tör pácát. Egy ilyen embertől nemcsak meg kell tisztítani a társadalmat, hanem példát kell statuálni. A hatásos és élénk hangon elmondott vádbeszéd végén így szól az ügyész:

— Életfogytiglan tartó szigorú kényszer munkára kell ítélni Reinitz Jakabot, akinek eddig nagyon jó dolga volt a fegyházban.

A vádbeszéd mélyes hatás váltott ki és rövid szünetet rendelt el urána az elnök. A szünet alatt vitáztak a teremben és a folyosón; fogadásokat kötöttek az ítélet nagyságára. Rozmarin Márkus, a meggyilkolt apja is a folyosón tartózkodik és gyűlölettől égő hangon jelenti ki:

— Két életének kellene lenni Reinitz Jakabnak, hogy mind a két gyilkosságért bünhődhesen.

A teremben csend van. Mindenki a vádlottat nézi. Reinitz tenyerébe hajtott fejjel ül mozdulatlanul a vádlottak padján. A bíróság bevonul és dr. Burcus Traján, Reinitz védője a legnagyobb csendben kezdi meg védőbeszédét, amelyben azt kéri a bíróságtól, hogy mutassák fel azt az embert, akit Reinitz felbujtott és aki a Rozmarin-fiút meggyilkolta. Ilyen embert nem lehet felmutatni, mert ilyen nem is létezik. Ezután a védő élesen támadta a jelenlevő Rozmarin Márkust és azzal vádolta meg az áldozat apját, hogy tisztán anyagi szempontból jelentette fel Reinitzet, mert meg akart tőle kapni 250.000 lej kártérítést.

Erdős dr. tárgyalásvezető elnök szigorúan rendreutasította a védőüggyvédet, mert az amúgy is megtört apát gyanúsította. Az öreg Rozmarin zokogva összeesett és percekig sirt. Az incidens után Reinitz gyakran elcsukló hangon kezdi meg védekezését, majd apatikusan folytatva kijelenti, hogy neki ugyanis mindegy, hiszen életfogytiglani fegyházra van ítéltve, de

kijelenti, hogy ebben a bűnygyben is ép olyan ártatlan, mint a Grosz-ügyben s kéri a felmentését. A bíróság ezután felfüggesztette a tárgyalást és az ítélet kihirdetését délután öt órára tűzte ki.

A bíróság teljes 24 óra hosszat tanácskoztott az ítélet megszövegezésén és csak ma délután került a sor annak kihirdetésére.

Délután hat óra van. Már nagy tömeg várakozik a törvényszék előtt és a tárgyaló teremben is elhelyezkedtek a szerencsés halandók, akiknek sikerült esetleg nagy pénzért jegyhez jutniok. Pontosan hat órakor jön be Reinitz a fogházorókkal. Sápadt, egész nap egy falatot sem evett. Amíg a bíróság a tárgyalóterem melletti szobában tanácskozik, addig az izgalom tetőfokra hág. Bizonyosan semmit sem lehet tudni. Hatásos volt a vádbeszéd, de meggyőzők voltak a védőbeszédék is. Itt most ugylátszik, hogy csupán a védők és vádló közötti harcról van szó, hiszen Reinitz Jakabot már jogerősen elítélték életfogytiglani fegyházra. Az ő sorsán nem sokat változtat az ítélet. A két védő az iratok tanulmányozásába merül. Reinitz eltakarja arcát; sir, vagy gondolkodik. Végre kinyílik az ajtó és halott csendben belépnek a bírák. Nagy csendben, feszült érdeklődés közepette olvasta fel az elnök az ítéletet, amely gyilkosság és rablásra való felbujtásban mondotta bűnösnek Reinitz Jakabot és ezért életfogytiglani kényszer munkára ítélt. Miután egy esetben már hasonló büntetéssel sújtották, ezért ez a második ízbeni életfogytiglani kényszer munka csak akkor lép hatályba ha az első büntetést eltörölnék, leszállítanák, vagy bármi más okból megváltoztatnák. Reinitz és védői felebbezést jelentettek be. Az ügyben ezért végső fokban a nagyváradi ítélőtábla fog dönteni.

Az ítélet indokolására már nem kíváncsiak az emberek. Lassanként osomnak kifelé. Reinitz az ítélet kihirdetése alatt megingott. Azután erőt vett magán és egyenesen állva, hallgatta végig. Azután leült és lehajította fejét. Hét óra elmúlt, amikor vége volt a Reinitz-gyilkosságok második felvonásának és Reinitz két terem között lehajtott fejjel, lassan vándorog vissza börtönébe.

H I R E K.

Királyi dekrétum

Totis Rezső belga konzulságának elismeréséről.

A timisoarai királyi belga konzulátus az alant közölt királyi Exequatura alapján közhírré teszi, hogy működését felvette.

A konzuli hatóság hivatalos helyiségei a Gyapjúipar R. T. gyártelepén vannak és hivatalos órák d. e. 11—1-ig, ünnep- és vasárnapok kivételével tartatnak.

A királyi exequatura így hangzik:

Ad Nr. 402L3—1927.

Mi I. Ferdinand

Isten kegyelméből és a nemzet akaratából

ROMÁNIA KIRÁLYA

Mindenkinek a jelenben és a jövőben egészségét!

Látva és megvizsgálva Totis R. urnak 1927. június 10-én kelt megbízólevelét (pátensét), amellyel Őfelsége a Belgák Királya őt Timisoarára konzulnak kinevezte és tetszéssel akarván fogadni és bánni Totis urral, engedélyt adunk neki, hogy konzuli körzetében az említett pátens hatalmi körét élvezhesse, nemkülönben az összes előjogokat és mentességeket, amelyek tisztségéhez kötve vannak. Elrendeljük az összes közigazgatási és bírói hatóságoknak, hogy őt Belgium Konzula minőségében elismerjék, hogy akadálytalanul tölthesse be a nemzetközi szokások és megegyezések értelmében reabizott hivatalos teendőit. Elrendelem különösen Temes-Torontál, Kraszó-Szőrény, Hunyad és Aradmegyék közigazgatási hatóságainak, hogy őrködjének a jelen Dekretum foganatbamenetele fölött.

Kelt Sinaiban, 1927. július 14-én.

FERDINAND s. k.

A külügyminiszter:

N. Titulescu s. k.

Nr. 2295.

— A minisztertanács ülése. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt minisztertanács kezdődött Bratianu Jonel miniszterelnök elnökletével. Bratianu Vintila pénzügyminiszter referált külföldi utjáról és rámutatott arra, hogy az atmoszféra sokkal kedvezőbb Románia irányában, mint azelőtt. A külföld megfelelően értékeli Románia törekvéseit a konstrukciós munka érdekében. A pénzügyminiszter felkérte valamennyi minisztertársát, hogy mielőbb fejezzék be költségvetésük elkészítését. Ezután Stelian Popescu igazságügyminiszter közölte a latin sajtókongresszus programját. A kongresszus résztvevői négy napig maradnak Bucurestiben és a kormány bankettet rendez tiszteletükre, amelyen Titulescu külügyminiszter képviseli a kabinetet. A minisztertanács délelőtt félkört ért véget.

— Megkezdődtek a jugoszláv—magyar tárgyalások. Belgrádból jelentik tudósítónk: Ma délután összeülnek a magyar—jugoszláv delegáció tagjai, hogy megkezdjék tárgyalásaikat a függőben levő kérdések rendezéséről. Nickl Alfréd, a magyar delegáció vezetője, meglátogatta Marinkovics külügyminisztert. A kihallgatás után kijelentette, hogy most látogat el harmadszor Belgrádba, ahol már alkalma volt számos függő kérdést rendezni. Reméli, hogy a mostani tárgyalásokat is hasonló siker kíséri.

— A kínai vízekén elsüllyedt egy 400 utast szállító hajó. Csinptauból jelentik: A „Gentoku Maru” motoros hajó, amelyen 400 kínai utas volt, léket kapott és elsüllyedt. Az utasok közül csupán 120-at tudott megmenteni egy amerikai hadihajó, többi a vízbe fulladt.

— Radics Béla fiának villamos balesete. Budapestről táviratozzák: Radics Bélának, az ismert cigányprimásnak fiát, aki maga is primás, életveszélyes szerencsétlenség érte. Rákosszentmihályon felakart ugrani a mozgásban levő helyérdekű kocsira, megcsuszott és a kerekek alá került. Életveszélyes sérülésekkel a kórházba szállították.

Őszi divatujdonságok,

szövetek, sejmek, bársonyok nagy választékban
SZEKELY MIHALY divatruházában
Piata Avrom Iancu 20. (Szabadság-tér.)

Börtönbüntetésre ítélték a párisi tüntetőket.

Letartóztatták az anarchista lap szerkesztőjét. — Folytatódnak az amerikai légio elleni tüntetések.

Párisból jelentik: A besanconi törvényszék tegnap két héttől két hónapig terjedő börtönbüntetésre és 100—250 frankig terjedő pénzbüntetésre ítélte a Sacco és Vanzetti kivégzését megelőző tüntetések öt résztvevőjét. Egy hatodik vádlottat, aki verekedést provokált a rendőrökkel, nyolchavi börtönrre és ezer frank pénzbüntetésre ítélték. Tizenöt vádlott ügyében még folyik a tárgyalás. Párisban tegnap este letartóztatták a párisi anarchista lapjának egyik szerkesztőjét. A Sacco—Van-

zetti-bizottság titkára, aki az amerikai legiónisták kongresszusának megnyitó ülésén Sacco és Vanzetti életével próbálta megzavarni az ünnepség lefolyását, még mindig a rendőrség foglya. A kommunisták erélyesen tiltakoznak fogvatartása ellen, mondván, hogy a letartóztatásban levő titkár semmiféle vétséget vagy kihágást nem követett el.

Rheimsban négy kommunista ifjúsunkást tartóztattak le, akik az amerikai legiónistákat sértő plakátokat ragasztottak ki az utcákon.

— A Népszövetség a leánykereskedelem ellen. Genfből jelentik: A Népszövetség teljes ülése foglalkozott az ópium és más bódítószerek, valamint a leánykereskedelem elleni küzdelemmel. A határozatok során nagy érdeklődést keltett az a bejelentés, hogy Németországban október elsején bezárják a nyilvános házakat és hogy Franciaországban is hasonló törvény készül.

— Bolgár komitácik merénylete egy vonal ellen. Athénből jelentik: A görög határon levő Hutovo állomás közelében egy szerb vonat kiskilott és rászaladt a pályatestre rakott bombára, amely irtózatos detonációval felrobbant és a vonatot teljesen elpusztította. Az áldozatok száma eddig ismeretlen. Azt hiszik, hogy bolgár komitácik merényletéről van szó.

— A következő minisztertanács határoz a parlament megnyitása felől. Bucurestiből jelentik: A parlament megnyitását a jövő icsütörtöki minisztertanácson fogják megindítani.

— Emigránsok agítálnak Csehszlovákiában a Rothermere-akció ellen. Pozsonyból táviratozzák: Az egész Csehszlovákiában hatalmas plakátok jelentek meg a következő szöveggel: Vessünk véget a Rothermere komédiának, csak azért is. Nyelvben magyarok vagyunk, de szellemben csehszlovák republikánusok. A napokban megindul a „Közársasági Határör” című újság, amelyet emigráns újságírók szerkesztenek.

— Véres idegenellenes tüntetések Kínában. Hankauból jelentik: Az elmúlt éjjel idegenellenes tüntetések játszódtak le a városban, amelyek főleg japánok és angolok ellen irányultak. A japán csapatok gépfegyverekkel kényszerítették feloszlásra a lázongókat. A halottak és sebesültek száma igen nagy.

SÁMSON JAKAB

uriszabó

Őszi szövetkülönlegességeim megérkeztek, Arad, új Neuman-ház.

— Az oxfordi diákság ünnepli a gummicsoinakos, bátor osztrák diákokat. Londonból táviratozzák: A gummicsoinakos osztrák diákok, akik lélekvesztőjükön a La Manche csatornát átevezték, elhatározták, hogy Themsén feleveznek Oxfordig. Az ottani egyetem diáksága díszes fogadtatásra készül.

— Egy missziós iskola katasztrófája. Montrealból táviratozzák: A Laolaplongei missziós iskola leégett és több oktatónővér és tizenkilenc gyermek odaveszett. A környékbeli városokból repülőgépen vitték az orvosokat és ápolókat a katasztrófa színhelyére.

— Sulyos autószerencsétlenség az Arad-váradal országuton. Sulyos kimeneteli autószerencsétlenség folyt le tegnapelőtt a Salonta közelében lévő Illye község mellett. Egy 80. számú satmari autó egy gödrön áthaladva felfordult és belezuhant az árokba. Valamennyi utasa megsebesült, a sofőrnek a karosszéria leszakította az orrát és a felszeme kifolyt. A szerencsétlenül jártakat egy aradi autó beszállította Aradra, ahol a kórházban ápolás alá vették őket. A nyomozás megindult.

— Megsemmisítik a balti-i mandátumot. Bucurestiből jelentik: Az Adeverul biztos forrásból arról értesül, hogy a kormány hozzájárult a balti-i mandátum megsemmisítéséhez, a megye prefektusának jelentése következtében.

— A leszerelési bizottság a polgári aviatika szabályozásáról. Genfből táviratozzák: A leszerelési bizottság albizottsága javaslatának megvitatásánál Enning svéd és Benes cseh megbízottak ajánlottak lényegtelen módosításokat, majd a javaslatokat egyhangúlag elfogadták. Az előadói tisztséggel Brouckere belga szenátort bízták meg. Elfogadták továbbá Belgium javaslatát a polgári léghajózás tárgyában. A javaslat kimondja, hogy a polgári aviatikának kizárólag gazdasági és forgalom-politikai irányt kell követnie, katonai szempontok teljes mellőzésével.

— Pusztító hőség Ausztráliában. Londonból táviratozzák: Ausztráliában az irtózatos hőségtől a legnagyobb folyók is kiapadtak. A mezők, rétek elpusztultak és takarmányhiány miatt több, mint két millió birka elpusztult. A farmerek nagyrésze csőd előtt áll.

— Egy bécsi házaspár tragédiája Ruszinszkóban. Kassáról táviratozzák: Ungvár közelében tegnap borzalmasan megcsönkítva két hullát találtak, amelyekben Nording Gusztáv bécsi kereskedőre és nejére ismertek. A házaspárt az utóbbi napokban egy ismeretlen társaságban látták, aki feltűnően hasonlított egy Gampe nevű bandavezérhez. Gampe évek óta rettegésben tartja a román-cseh határvidéket és eddig nem sikerült elfogni.

— A városi gépüzemek benzinkutakat létesítenek. Az Ablonczy aradi gépkereskedelmi vállalat az új Neuman-palota előtt benzinkutat akar létesíteni. Az erre vonatkozó kérelemmel ma foglalkozott a városi permanens bizottság, mely a kérést megtagadta. Egyben megállapította a bizottság, hogy Aradon több benzinkut működik városi engedély nélkül, amelyek ellen a kellő lépéseket meg fogják tenni. A bizottság továbbá arra az álláspontra helyezkedett, hogy jó volna, ha a városi gépüzemek maguk állítanának fel a város területén ilyen benzinkutakat és ép ezért ez irányban érintkezésbe is lépnek majd az üzemekkel.

— Tizenkét évi fegyházra ítélték a berlini betörőkirályt. Berlinből táviratozzák: Wald Frigyes, a hírhedt betörőkirály fölött ma ítélezett a berlini törvényszék. Negyvenöt betörést és ékszerlopást bizonyítottak rá és ezért a bíróság tizenkét évi fegyházra ítélte. Az ítélet kimondotta, hogy a büntetés kitöltése után egész életén keresztül rendőri felügyelet alatt fog állni a veszedelmes betörő. A betörő mellett két előkelő uriaszony is a vádlottak padján ült. Azzal voltak vádolva, hogy a lopott ékszerekből ajándékokat fogadtak el Waldtól. Mindkét asszony szerelmes volt a betörőkirályba, aki arra akarta őket rábírní, hogy váljanak el férjüktől. Az uriaszonyokat felmentették, mert beigazolódtott, hogy az ékszereket jóhiszeműleg fogadták el.

Elegánsan, olcsón csak a

„VICTORIA”

női confectio divatházból öltözködhet, Arad, a Dáciával szemben.

— Harmincmillió kárt okozott a ploesti-i tűzvész. Bucurestiből jelentik: A ploesti-i tűzet éjjel félháromkor oltották el. A lángban álló két tartály teljesen leégett. Több, mint ötszáz vagon ásványolaj pusztult el. A kár hozzávetőleges becslés szerint harminc millió lej. A vizsgálat máris olyan bizonyítékok birtokába jutott, amelyek szerint gyújtogatás okozta a hatalmas tűzveszedelmet.

— Uj aradi gör. keleti esperes. Comsa Gergely dr. aradi görögkeleti püspök nagy papi segédlettel ma délelőtt esperessé szentelte Olariu Vazul köztisztviselőt álló idős aradi lelkészt. Popovici György és Parvu Aurel lelkészeket pedig a város övvel tüntette ki Gergely püspök.

— Huszonnyolc millió dollár kölcsönt kinnak a romániai városok részére. Bucurestiből jelentik: Ma reggel ideérkezett Ghill amerikai bankár, aki 18 millió dollár készpénz kölcsönt ajánl az erdélyi nagyvárosoknak és 10 millió dollárt Bucurestinek. A kölcsön kibocsátási árfolyama 87, évi kamata 7 és fél százalék. A tárgyalások a belügyminisztériumban folynak.

— Ki lesz az aradgái igazgató tanító? Nagy János gáji elemi iskolai igazgató tanító október elsejével nyugdíjba vonul. A gájak ebben az állásban a közkezdveltségnek örvendő Puticiu Alexa tanítót szeretnék látni, aki igen nagy becsülésnek és szeretetnek örvend. A gájak 400 aláírással ellátott kérvényt nyújtottak be a tanfelügyelőséghez, hogy az új igazgató tanítójuk Puticiu Alexa legyen.

— Elgázolt a vonat egy asszonyt a kisfiával együtt. Budapestről jelentik: A kelenföldi pályaudvar közelében szerdán délután egy személyvonat elütötte Levendorszka Lászlónét, aki hatéves László nevű kisfiával az iskolából hazafelé tartott. Az iparvágány mentén dolgozó munkások figyelmeztették az asszonyt, hogy vigyázzon, mert személyvonat közeledik, mire az asszony annyira megrémült, hogy a kisfiával együtt futni kezdett a vasúti sínek között. A mozdonyvezető sipolt, meg akarta állítani a vonatot, de nem sikerült. A vonat elgázolta az asszonyt, akit holtan húztak ki a kerekek alól. A kisgyermeket az asszony kezénél fogva húzta magával, de a fiúcska az utolsó pillanatban kiszakította magát és ennek köszönhetően, hogy a vonat nem gázolta halálra. A kisfiu súlyos sérüléseket szenvedett és a mentők a Szent István-kórházba szállították.

L. B. O. harisnyák KELL és KRAUSZNAK ARAD.

— Szabadláb helyezették a katonai sikkasztások egyik gyanúsítottját. Craiovából jelentik: A craiovai II. és XI. hadosztály intendanturájánál elkövetett sikkasztások ügyében mára befejezték a vizsgálatot. Megállapítást nyert, hogy Berceanu őrnagynak semmi része nincs a visszaélésekben s ezért még a mai nap folyamán szabadlábra helyezték, míg Popescu főhadnagyot és társait a hadbírósnak adták át.

— Jelentés a gyermekparalízis-járvány frontjáról. Bucurestiből jelentik: A közegészségügyi minisztériumba érkezett jelentések szerint a tegnapi nap folyamán Buzeumegyében újabb három gyermekparalízises megbetegedés történt. Illetékes helyen úgy vélik, hogy a járvány érezhető mértékben szűnik. A legtöbb kórházból már gyógyultan elbocsájtották a gyermekhüdesben szenvedett gyermekek nagyrészét. Bucurestiben már három nap óta nem történt újabb megbetegedés.

— László Fülöp Budapesten Horthy portréját festi. Budapestről táviratozzák: László Fülöp, a Londonban élő világhírű magyar festőművész, ma a magyar fővárosba érkezett. Két hétig marad ott és ez idő alatt megfesti Horthy Miklós kormányzó portréját.

— Egy aradmegyei orvos tragikus halála. Ma délután helyezték örök nyugalomra Saitényban Ardelean György dr. volt borosjenői körorvost, az aradmegyei orvosi kar egyik kitünően képzett tagját, aki néhány nap előtt az algyógyi tudósanatóriumban váratlanul elhunyt. A fiatal orvos még a háború alatt súlyos tüdőbajt szerzett s állapota az utóbbi években annyira súlyossá vált, hogy állandó szanatóriumi gyógykezelést kellett igénybevennie. Azonban sem az olasz tengerpart klímája, sem az algyógyi kezelés nem tudta megmenteni az életnek Ardelean drt. Néhány nap előtt váratlanul tüdővérzés állt be, aminek következtében a fiatal orvos pár percnvi kislődés után kiszenvedett. Temetésén az aradi orvosi kar és az egészségügyi felügyelőség részéről Spiru egészségügyi főfelügyelő, Bradean Athanaz dr. vármegyei főorvos, Kozma dr. kincstári főorvos, Albu dr. igazgató főorvos és még számosan jelentek meg. A nyitott sírnál Spiru és Bradean dr. mondtak búcsuzató beszédet.

Két szerelmes férfiélet egy asszonyért.

Teljesen tisztázódott a nagykállói tragédia háttere. — Fábry kényszeríteni akarta Szász Józsefet, hogy váljon el a feleségétől. — Eltemették az áldozatokat.

A nagykállói szerelmi dráma — amelyről részletesen beszámoltunk — teljesen tisztán áll most már a nyomozó hatóságok előtt. A tragikus véget ért Szász József temetésén megjelent a meggyilkolt tanár özvegye, aki a sírnál ájultan esett össze. Megérkeztek Nagy-kállóra Fábry Tivadar földbirtokos hozzátartozói is, akik Fábry holttestét Poprádfelkára szállították, hogy az ottani családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Szász Józsefnét ismételtelen kihallgatták a csendőrségen. Az asszony most már nyugodtabban viselkedett és szerelmi ügynek nyilvánította a tragédiát. Most már világos a hatóságok előtt az, hogy Fábry Tivadar szerelmes volt barátja feleségébe és mindenáron meg akarta magának az asszonyt szerezni. Ezért elhatározta, hogy elválasztja az asszonyt a férjétől és aztán feleségül veszi. Szásznét Fábry többször felkereste beregszászi tartózkodása alatt, sőt több ízben vacsorázott Szászné édesanyjánál is.

A gyilkosságot megelőző estén Fábry szintén Szásznénél tartózkodott és amikor eltávozott, akkor határozta el magát a nagykállói útra. Az éjszakát még átpezsögözte és azután italos fővel utazott el autóján Beregszászról. Fábrynál állandó határátlépési igazolvány volt.

A Fábry Tivadar és Szász József közötti izgalmas jelenetet így próbálják rekonstruálni a hatóságok: Fábry az asszonyért folytatott küzdelemben határozta el magát arra, hogy ha Szász nem válik el feleségétől, agyonlövi.

— Besszarábiában elfogtak egy szovjetkémét. Chisinauból jelentik: Tarasova határmenti községben a sziguranca emberei tegnap egy Alex Gheorghita nevű veszedelmes szovjetkémét fogtak. A nála talált iratokból megállapították, hogy Gheorghita több titkos társasággal tartott fenn összeköttetést.

— Uj fatelep Aradon. Muzsaj János fakeskedő fatelep létesítésére kért engedélyt a belvárosban. A városi permanens-bizottság ma foglalkozott ezzel a kérelemmel és egészségügyi, valamint tűzbiztonsági szempontból nem emelt kifogást annak létesítése ellen.

— Vér Imrét a gyorskocsiluccai államfogházba vitték. Budapestről jelentik: Vér Imrét, aki a múlt hónapban önként jelentkezett az ügyészségen, az igazságügyminisztérium büntetőügyi osztályának intézkedésére a Markó-uccai ügyészségi fogházból a gyorskocsiluccai államfogházba szállították. Az államfogház helyiségei tudvalevően a pestvidéki ügyészségi fogház épületében vannak. Vér Imre két éves államfogházbüntetésének hátralévő részét, másfél évet tölti ki az államfogházban. Utóbbi ügyekben dr. Fenyedy Róbert vizsgálóbíró már régebben elrendelte külföldön megjelenést és eljárás tárgyává tett cikkeinek beszerzését. A cikkek még nem érkeztek meg a bíróságra és így a vizsgálat befejezése késik. Vér, akinek egyik szemét szürke hályog borítja, azt a kérelmet terjesztette elő az igazságügyminisztériumban, hogy engedjék meg szemének kezelését, mert fél, hogy elveszti szemvilágát, Vér a Grósz-klinikára akar menni, hogy ott megoperálják. A minisztérium még nem döntött Vér Imre kéréséről.

— A Kludsky cirkusz november elsején Aradra jön. A városi permanens-bizottság a cirkusznak mai ülésén a működési engedélyt megadta.

— Az elemi iskolák megnyitását elhalasztják a gyermekjárvány miatt. Bucurestiből jelentik: A gyermekhüdesi járvány leküzdésére alakult bizottság Inculet egészségügyi miniszter elnökletével ülést tartott, amelyen Marinescu tanár kifejtette, hogy a Párisból kapott szakértői vélemények igazolják, hogy Románia helyesen védekezik a járvány ellen. A bizottság elhatározta, hogy előterjesztést tesz a kormányhoz, amelyben kéri, hogy az elemi iskolákat csak október 15-én nyíssák meg. Egyébként a fővárosban ma újabb két gyermekparalízises megbetegedés történt.

Elkeseredett vita kezdődött a két férfi között a posta-uccai házban, Szász lakásán. A földbirtokos irást követelt Szásztól, hogy eváljk feleségétől és ez volt azután az ütközőpont, amelyenél a szenvedélyek kiobbantak. Szász nem volt hajlandó lemondani a feleségéről, mire Fábry elővette revolverét és háromszor rálőtt. Amikor látta, hogy ellenfele holtan esik össze, menekülni próbált, kiszaladt a házból, deugrott az uccán várakozó gépkocsiba, de az autót nem tudta elindítani. Kétségbeesetten kiáltozott a sofőr után, mert eredeti terve szerint el akart menekülni Nagy-kállóról.

A sofőr azonban nem jelentkezett, közben a lövések zajára összefutottak a járókelők és Fábry látva, hogy a menekülés útja el van zárva előle, a revolvert halántékához illesztette és Szász József lakásának ablaka alatt agyonlőtte magát.

A nagykállói csendőrség magához vette azt a két levelet, amelyet Szász Józsefné küldött Beregszászról a férjének. A leveleket még nem bontották fel, mert erre vonatkozóan a nyiregyházi vizsgálóbíró engedélyt várják. Nem valószínű, hogy a levelek tartalma megvilágítaná a nagykállói kettős haláleset hátterét, mert a levelekben Szászné bizonyára a butorok leszállításáról referál férjének.

A nagykállói nyomozás különben a mai napon egy lépéssel sem haladt tovább, mert Szászné határozottan állítja, hogy férje és Fábry között az utolsó percig sem volt kiélezett viszony. A nyomozást egyébként tovább folytatják.

— Thémes városiigetű tánciskolájában október 3-án új kolon kezdődik.

— Könyvtárt, festményt, hegedűt vesz Kerpel.

Poloskairtást, parkettaszurolást vállal
LOVAS KAROLY
Str. Oituz 111. (Illés-ucca). 45-4

Koenecke megérkezett Angorába.

Az Aradi Közlöny jelentette, hogy Koenecke német repülő kedden délután 2 óra 22 perckor Kölnben felszállt repülőgéppel, a Germaniával, hogy régóta tervezett keletázsiai útjára elinduljon. A Germaniát kedden este 8 óra 25 perckor Budapest fölött látták elrepülni és éjjelkor Belgrádból jött jelentés, amely szerint a német repülőgép éjjelkor szállt el a város fölött. — Angorai jelentések szerint Koenecke pilóta ma délelőtt szerencsésen megérkezett Angorába. A köln-angorai utat, keletázsiai turarepülésének első szakaszát, leszállás nélkül tette meg.

A Dempsey—Tunney-mérkőzés.

Tízmillió dollár fogadás. 170 ezer jegy, óriási izgalom. — Hamisítják a belépőjegyeket.

Csikágóból jelentik: A ma megtartandó Dempsey—Tunney-mérkőzést hihetetlen izgalom előzi meg. Százhetvenezer jegyet adtak el és tízmillió dollár összegben kötöttek fogadásokat. A lapok általában Tunney győzelmét várják. Eddig Amerika különböző részeiből ötvenezer érkeztek Csikágóba. Érdekes, hogy tegnap a rendőrség leleplezett egy nyomdát, ahol belépőjegyeket hamisítottak a mérkőzésre. Rengeteg jegyet adtak már el a hamisítottakból, ezért attól félnek, hogy a mérkőzésen rendezavarások fognak történni. Az eddig eladott jegyekből harmadfél millió dollárt vettek be.

S a k k.

— Remissel végződött Capablanca—Aljechin második partija. Buenos-Ayresből jelentik: Capablanca és Aljechin világbajnoki versenynének második játszmája 100 percig tartott. A tizenkilencedik lépés királyné-cserére vezetett, mire Aljechin felajánlotta a remist, amit Capablanca el is fogadott.

Huszezer lej egy pofonért.

Az aradi törvényszék megváltoztatta a járásbíró-ság ítéletét a Leber—Anoiti-perben. — Az antisze-mita tanító felpofozóját börtön helyett pénzbün-tetésre ítélte.

(Arad. szeptember 22.) Kinos megle-petést váltott ki annak idején Anoiti Pavel sannicolaul-marei ismert antisze-mita tanító provokáló magatartása, aki a választások alkalmával hetila-pet is jelentetett meg s ebben izzó gyűlölettel tá-madta a zsidóságot. Természetes, hogy a lap iz-gató cikkei súlyos atrocitásokat idéztek elő, ami kinosan érintette a falusi békés zsidó kereskedőket. Különösen Leber Viktor 75 éves érdemes nagy-szentmiklósi kereskedő volt száka Anoiti szemé-ben. Leber egy ízben a lakásán felkereste a tanítót, akit arra kért, hogy támadásaiban mérsékelje ma-gát, mert nem hajlandó továbbra tűnni a rágalma-kat és sértegetéseket, amelyekkel személyében tá-madta Anoiti. A tanító erre botot ragadva, kiker-gette házából az idős kereskedőt, majd amikor Leber fia az uccán kérdőre vonta a tanítót, Anoiti azzal a kategorikus kijelentéssel háritotta el magá-tól a választ, hogy „minden zsidó gazember”. A fiatal Leber erre egymásután többször arcútol-ta a tanítót, aki testisértés címén feljelentést tett tá-madója ellen. Leber Sámuel a járásbíró-ság bü-nösnek mondotta ki és egy havi elzárásra ítélte, felebbezés folytán azonban az aradi törvényszék ma pénzbüntetésre változtatta át az ítéletet és Le-ber Sámuelt huszezer lej pénzbírsággal sújtotta.

A cionista mozgalom bukása Bécsben.

Hosszas agónia után megszűnt a cionisták köz-ponti napilapja, a „Wiener Morgenzeitung”.

(Az Aradi Közlöny bécsi szer-kesztőségétől). A világháború befejezése után Európaszerte felvirágozott a cionizmus, a zsidóság egy tekintélyes része szakított az asszimilációs törekvésekkel és a kék-fehér cionista zászló alá sorakozott. Egész Európá-ban talán csak a magyar zsidóság állott ellen a cionista propagandának, Bécs zsidósága azon-ban behódolt a cionizmusnak. A bécsi izraelita hitközség szinte teljesen a cionisták diktatúrája alá került, akik rabbi-ként Bécsbe hozták Chajes dr.-t, a cionista mozgalom egyik leglel-kesebb vezérharcosát. A cionisták egy időben az osztrák politikai életben is szerepet játszo-tak és sikerült nekik az 1919-iki választásokon Stricker Róbertet a nemzetgyűlésbe bevalasz-tani. A következő választásokon a cionisták egyetlen mandátumukat már elvesztették és azóta sem tudtak parlamenti képviselőnek jut-ni. Az utolsó, ez év áprilisában megtartott vá-lasztásokon már a bécsi városi tanácsból is kibuktak szavazataik állandó csökkenése kö-vetkeztében. A zsidó polgárság ugyanis az utolsó években a különböző polgári pártok felé orientálódott, a zsidó kereskedők, gyárosok és bankárok, szóval az ugynevezett burzsoázia az áprilisi választásokon már a keresztényszoci-alista vezetés alatt álló egységes listára sza-vaztak. A zsidó alkalmazottak és munkások szintén tömegesen hagyják el a kék-fehér lobogót és a szocializmus karjaiba vetik magukat.

A cionista mozgalom Bécsben már annyira összezsugorodott, hogy a napokban a cionista szervezet vezetősége kénytelen volt beszü-níteni az egyetlen német cionista napilapnak, a „Wiener Morgenzeitung”-nak megjelenését. A „Wiener Morgenzeitung” már évek óta agoni-zált és már tavaly úgy állott a dolog, hogy meg fog szűnni. Az utolsó pillanatban azonban a cionistavezérek gyűjtést rendeztek a „Wie-ner Morgenzeitung” számára és ennek ered-ményeként szánálták a lapot. Az összegyűjtött pénz azonban csak egy esztendőre volt elég, a lap előfizetői létszáma egyre csökkent, ugy, hogy immár maga a cionista szervezet vezetői is belátták, hogy minden áldozat hiába való és beszüntették a lapot.

Erzsébet Mozgó

Az előadások ma, pénteken d. u. 4, 7 és 10 órák a teremben és szép idő esetén 8 órák a kórhelyl-egben is pontosan kezdődnek.

BEN-HUR Vasárnapig műsoron!

Kibővített eredeti zenekísérettel.

Pénztárnyitás d. e. 10 órakor!

Felkérjük a t. közönséget a délutáni előadások látogatására, hogy az esti nagy tónusú előadások is oly precízen legyenek lejátéva, mint az estiek.

Másfél óra alatt Amerikába.

A német technikusok rakétahajóval kísérleteznek, amely 150—200 mérföld magasságban repül. — Max Valier szerint ezzel a térhajóval az ürbe repülhetünk és a föld gyarmatává tesszük a holdat.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától). Az oceanrepülés Európából Amerikába nem sikerült, de a német repülő-gépgyárak fokozott tempóval készítik elő a repülést a tavaszra. Junkernél, Caspárnál s a többi nagyüzemben valóságos versengés folyik: ki készíti elő a biztosabb típust az Ocean átszelésére. A két dessau gép kudarcából pontosan levontak minden tanulságot s ahogy itt Tempelhofban a vasárnapi repülőparádén beszélték a pilóták, a német mérnökök tavasszal olyan konstrukcióval lépik meg a világot, mely kutyábaveszi a legvárhatóbb időjárást is. Ez a repülőgép olyan magasságokat képes majd elérni, hogy a földfeletti viharokat egyszerűen negligálhatja.

Az eddigi tapasztalatok szerint ugyanis hat-nyolcezer méteren túl már nincs se köd, se felhő s a vihar ereje jóval kisebb, mint két-háromezer méternyire. Az új kísérlet tehát azt célozza, hogy a súlyosan megterhelt repülőgép képes legyen a viharmentes szférákig eljutni. A könnyű repülőgépek eddigi rekormagassága nyolc-kilenc mérföld. A németek ezt elégtel-lennek tartják, legalább tizenöt mérföldes ma-gasságot szeretnének elérni. Parseval tanár számítási szerint a legújabb oceanrepülőgép ötventonna önsúlyal és kilenc és fél tonna te-herszállítmánnyal az új motor- és propeller-ko-nstrukció alapján tíz mérföldes magasságba képes repülni. Ez az óriás gép 28 óra 40 perc alatt repülne Berlimből Newyorkig.

Ez maga is hatalmas teljesítmény lenne, de a gyorsasági örületre és a kísérletezési láz-ra sokkal jellemzőbbek azok az experimenu-mok, amelyek a német műszaki elmélet már nemcsak elméletben foglalkoztatják, de gya-korlatilag is. A repülés forradalmairai valóság-gal ósodnak és megmosolyognivalóknak mondják az oszlánt és a Zeppelin s a német laborató-riumokban most olyan szerkezettel kísérletez-nek, amellyel Amerikát másfél óra alatt meg lehetne közelíteni. Ez az új gép a térhajó.

Max Valier német repülő és asztronómus gunyos szájbígyvesztéssel beszél a propeller-szisztémájú repülőgépről. Hiábavaló erőlködés — mondja. — A legjobb esetben is odáig töké-letesíthető, hogy husz kilométeres magasságot fog elérni. Idáig el is jut a repülőgép, de mire ez megtörténik, rég divatjamult lim-lom lesz, akár a lóvasut. Max Valier és azok a német mérnökök és technikusok, akik már elavultnak látják a mai repülést, rakétaszisztémájú repülő-gépet próbálnak konstruálni, ugynevezett tér-hajót, amelynek sebessége annál nagyobb, mi-nél magasabb régiókat ér el. Verne Gyula ál-ma valósulna meg és Max Valier komoly meg-győződéssel említi a holdbirepülést, mint egy-két esztendő komoly lehetőségét.

— Ha a repüléshez a mi ujkonstrukcióju rakétahajónkat használják fel — mondja Valier — a start nyolcvanfokos hegyszögben törté-nik. Így hamar elérhetők a levegő ritka réte-gei. Minél ritkábbak ezek a rétegek, annál na-gyobb az elérhető sebesség. Tizenhét másod-perc után háromezer méteres magasságban repülünk másodpercenként 400 méter sebes-séggel. De 35 másodperc után huszezer méter magasságot érünk el s a gyorsaság itt már 800 méter. Negyvenöt perc múlva ötven kilométe-res magasságban másodpercenként kétezer métert repülünk. Ennél a tempónál Newyorkot másfél óra alatt érjük el.

— Egész sereg ok szól amellet, hogy a mai repülőgép mihamar áttér a rakétahajó, azaz a térhajó rendszerére. A német laborató-riumokban már eredményes kísérletezések foly-nak ebben az irányban. Ezidőszerint egészen kis modellel történik az experimenu-m. A modellel nem nagyobb hét-tíz lábnyál. Egy vadász-repülőgépet terveznek, amelynek szárnyai

alatt kisegítő rakéták vannak s már repülés közben tanulmányozzák ki a kilőtt rakéta vi-vő-erejét és egyéb törvényeit.

— Mindenekelőtt persze tudnunk kell, mekkora magasságokig bírja ki az emberi szer-vezet. Tudni kell, hogy a szív bírja-e — kö-moly tudósok állítják, hogy odafenn, ahol a nyomás kisebb, a szívnek még kevesebb dolga van, mint idelenn. Tudni kell azt is, milyen mesterséges intézkedésekre van szükség, hogy a tüdő oxigén-szükséglete normálisan ellátható legyen. Ha mindez a fokozatos kísérletek so-rán megoldódik — Max Valier, a repülő-csilla-gász, maga akarja a kísérleteket végrehajtani — akkor remélhető, hogy néhány év alatt hi-hetetlen teljesítményeket érünk el a rakétaha-jóval.

Százötven-kétszáz mérföldnyire a tenger felszíne fölött repül majd ez az új konstrukció, akkora sebességgel, mintha egy kis bolygó vol-na! Igazi térhajó lesz s néhány óra alatt kö-rülrepüli a földet. Mihelyt ezt a térhajót meg-konstruáltuk és elértük a 12.800 méteres má-sodpercenkénti sebességet, itt is hagyhatjuk bármikor a földi szférákat és akkor repülünk a holdba, amikor akarunk. A holdat így egyha-mar a föld gyarmatává tehetjük.

— Ezen pedig ne tessék mosolyogni: Zivl-kowsky, Goddard és Oberth tanárok kísérletei ma már olyan stádiumban vannak, hogy a vi-lágűr berepülése a megvalósíthatóság stádiu-mába jutott. Hogy mik ezek a kísérletek? Max Valier azt mondja:

— Fontosabb dolog cselekedni, mint be-szélni. A kísérletezés is fontosabb, mint a róla való meddő diskusszió. A siker egyetlen krité-riuma az eredmény. (K. I.)

Kuruzslás miatt elítéltek egy biharmegyei lelkész.

Elsősegélyt nyújtott szenvedő embertársainak és ezt törvénytelen orvosi praxisnak minősítették.

(Oradeáról jelentik.) Nagy fejtűnést és felháborodást keltett egész Biharmegyében az ottani megyei főorvosi hivatalnak az a döntése, amely Tunnyoghy János nagyszántói református lelkészt azon a címen, hogy törvénytelen orvosi praxist folytat, 10.000 lei pénzbüntetéssel sújtotta. Tunnyoghy, aki a református lelkész kar egyik legtekintélyesebb és legkiválóbb tagja, alighanem valami otromba és rosszakaratu tévedés folytán ju-tott ehhez az öt dízskreditálni akaró ítélethez. A lelkész ugyanis, aki tényleg atyja a falu népének, megtette azt, — ami kötelessége is — hogy első segélyt nyújtott egy arra rászorulóknak, aszp'rint adott egy szegény embernek és tette mindezt in-gyen. Mindazonáltal valaki feljelentette a lelkészt — kuruzslásért.

A főorvosi hivatal erre megbizta a kihallga-tás megejtésével dr. Berkovics körorvost, aki csendőrrel állított be a parochiára és kényszerít-tette a lelkészt, hogy írjon alá egy előre elkészített jegyzőkönyvet, észrevételeit pedig tegye meg egy külön jegyzőkönyvben. A református lelkésznek nem maradt más hátra, mint aláírni a jegyzőköny-vet. A külön jegyzőkönyv természetesen nem került a főorvosi hivatal elé és így született meg a fenti ítélet, amely ellen Tunnyoghy felebbezett. Most majd remélhetőleg egy rendes és komoly vizsgálat során módja nyílik arra, hogy ismertesse tetteit, amiért a főorvosi hivatal legfeljebb köszönetét fe-jezheti ki a derék lelkésznek.

A Népszövetség az emberi szolidaritásért.

Görögországnak kilenc millió fontot szavaztak meg.

Genéből jelentik: A Népszövetség mai ülésének első pontja Breitschmidt német delegátusnak jelentése a szellemi együttműködés bizottságainak munkáiról. A delegátus sajnálja, hogy a legtöbb nagyhatalom nem akarja felkarolni a bizottság ügyét, amikor a kisebb hatalmak. Csehszlovákia, Magyarország és Románia pénzügyi támogatásban részesítik. Vavarescu román delegátus költő stílusban elmondott beszédében ünnepelte az emberiség szolidaritásának fejlődését és a világbéket. A görög valuta stabilizációjára előírányzott kilencmillió font népszövetségi hitelt vita nélkül megszavazták.

Perot francia delegátus a sajtókonferencia határozatairól számolt be. A határozatok egyrészt az albizottságok elé, míg a békeidőben alkalmazott cenzurának kérdését a decemberi ülésre utalták. A közgyűlés elfogadta azt a határozati javaslatot, amely szerint felhívja az előkészítő bizottság tagjait, hogy álljanak a tanácsnak rendelkezésére mindazon kérdésekben, amelyek a nemzetközi segítségnyújtásban egyezmény életbeléptetéséhez szükségesek. Drurics jugoszláv delegátus betérjett a pénzügyi bizottság jelentését. Délután több kisebb kérdést tárgyaltak.

Közgazdaság.

Zürichben 3.21.50 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 22.)

Kifizetések: Berlin 38.75, Amsterdam 65.35, Newyork 162.50, London 793, Páris 3.69, Milánó 8.91, Prága 4.89, Budapest 28.52.50, Zágráb 2.86, Bécs 22.95, Zürich 31.40. — **Áru:** Márka 38.50, dollár 160, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.10, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38, dollár 159, angol font 780, francia frank 6.20, olasz lira 8.40, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.50. — Irányzat: lanya.

Zürichi tőzsdényítés. (Szeptember hó 22.)

Berlin 123.50, Amsterdam 207.85, Newyork 518.62, London 2523.25, Páris 20.34.75, Milánó 28.26.50, Prága 15.36.50, Budapest 90.70, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.22, Varsó 58, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárjat. (Szeptember hó 22.)

Berlin 123.51.25, Amsterdam 207.85, Newyork 518.65, London 2523, Páris 20.35, Milánó 28.26, Prága 15.37, Budapest 90.65, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.21.50, Varsó 58, Bécs 73.07.50.

Bucuresti-i tőzsdezárjat. (Szept. hó 22.)

Kifizetések: Páris 6.36, Berlin 38.52, London 787.50, Newyork 161.62, Milánó 8.83, Zürich 31.23, Prága 4.80, Bécs 28.85. — **Váltók:** Napoleon 650, német márka 38.25, leva 1.20, török lira 0.83, angol font 787, francia frank 6.40, svájci frank 31.25, olasz lira 8.80, drachma 2.15, dinár 2.85, dollár 160, lengyel złoty 18, osztrák schilling 23, pengő 28.50, cseh korona 4.80.

— Nem módosítják az illetéktörvényt. Bucurestiből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma újból átvette tárcájának vezetését helvettesétől, Lapedatu minisztertől. A pénzügyminiszter kommunikét tett közzé, amely szerint a jelenlegi illetéktörvényt nem fogják most módosítani.

— Béke a szeszparban. Bucurestiből jelentik: Tegnap este Badulescu pénzügyi államtitkár elnöklésével ülést tartottak a szeszgyárosok képviselői és sikerült eloszlatniuk a bucovinai gyárosok és a bucaresti-i szeszszindikátus közti ellentéteket.

Gigászi házak — hatalmas arányok.

A háztulajdonosok gondjai Amerikában. — A felhőkarcolók adminisztratív költségei.

(Az Aradi Közlöny newyorki levelezőjétől). Európai ember nehezen tud fogalmat alkotni magának arról, milyen az amerikai felhőkarcolók élete. Sokan azt gondolják, hogy a felhőkarcolók tulajdonosai kitünő üzletet csinálnak, minthogy a nagyszerű térkihasználás révén rengeteg helyiséget tudnak kiadni, olyan helyiségeket, amelyeknek jókarbantartása és üzemvitelével az egységes kezelés folytán lényegesen olcsóbbá válik. Ez azonban nem egészen így van. Az Egyesült Államok legnagyobb felhőkarcolója a newyorki Equitable, negyvenegy emelettel és nyolcszáz-tizenöt ezer köbméter köbtartalommal. Utána következik a dertoi General Motors Company hétszáznegyven köbméteres palotája, majd a st. louis-i Railway Express Building, a clevelandi Union Trust, a csikágói Continental and Commercial Bank és a Woolworth Building épülete 480.000 köbméterrel. Az Equitable-on levő irodákban a hivatalos órák idején 14.600 ember dolgozik, akikhez még hozzá kell számítani az üzletfeleket, úgy, hogy az épület 63 liftje naponta körülbelül 92.000 embert szállít. Ez a forgalom csak egy bonyolítható le, hogy a liftek, amelyek közül 48 egészen a 40-ik emeletig közlekedik, maximálisan 30 másodperces pihenőkkel, állandóan mozgásban vannak. — Ehhez 4 ugynevezett indítóra, 72 liftvezetőre, megfelelő tartalék-személyzetre és 9 lakatosra van szükség. Ez azonban a palota műszaki személyzetének, amely 500 emberből áll, csak kis töredéke.

Az ötszáztagú személyzethez tartozik 170 tisztogató asszony, akik közül mindegyiknek naponta 7 órás éjszakai munkában 120 négyzet méternyi területet kell rendben tartania. Minden tisztogató asszonynak külön szekrénye van az épületben, ebben tartják a hetenkint kiosztott tisztító alkalmatlóságukat. A lépcsőket és folyosókat napközben állandóan 40 szolgálattartó tisztítja. A felhőkarcolók tulajdonosai nagyon jól tudják, hogy a legjobb üzlet az, ha a helyiségek bérlői állandóak. Ezért minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a bérlők kedvében járjanak. Ez ismét sokba kerül. Ilyen kedvezés például az, hogy a fűtésen és világításon kívül ivóvizet és törülközőt is adnak a felhőkarcoló lakóinak.

Sőt van már olyan felhőkarcoló is Amerikában, amelyik maga állítja elő a hivatalnokok fagyaltszükségletét, sőt nagy gőzmosó üzeme is van. Előfordult egyszer, hogy egy bankár, amikor fontos gazdasági ülésre sietett, a lift üzemzavara miatt két emelet között függve maradt és ezáltal elszalasztott egy kitünő üzletet. Ebből az esetből azután megszületett az az eszme, hogy a lifteket telefonnal kell felszerelni. Ez meg is történt és ma már a newyorki felhőkarcolók lifteiből emelkedés közben telefonbeszélgetést lehet folytatni San Franciscoval vagy Chicagóval. A papírhulladékot emeletenként kosarakba gyűjtik, innen lezárható zsákokba öntik és három pincehelyiségben rak tározzák el. Napokig tartják a pincékben a hulladékokat, mert gyakran előfordul, hogy tévedésből fontos iratok kerülnek a papirkosárba. Az Equitableben összegyűjtött szemét jövedelem nem az alkalmazottaké, hanem magáé a háztulajdonosé és ez tekintélyes jövedelem.

mert például egyetlen hónapban az Equitable 65 tonna szemetet ad el, aminek jövedelme körülbelül 1000 dollár. A felhőkarcoló fizetésének ellenőrzését 12 felügyelő végzi, akiknek naponta 50 dollár fizetésük van. Ezek egész nap körutat végeznek az emeleteken. A főbejárat márványlépcsőit 60.00 pár láb koptatja naponta, ami oly nagy megpróbáltatást jelent, hogy a lépcsőket minden nyolc évben ki kell cserélni. A falak kisebb repedéseit és egyéb hibáit állandóan két köműves keresi és javítja, munkájukban egy szobafestő segít. Ha még ezekhez a költségekhez hozzávesszük a naponta előforduló ablaktöréseket, villamoslámpa kicseréléseket, valamint a kisebb elmozdítható réz- és bronz berendezési tárgyak eltulajdonítását, láthatjuk, hogy a felhőkarcoló nem fenékiig tejjel.

Olariu István fegyelmi ügyét e hó 24-én tárgyalja az oradeai bíróság.

Nedelcu főügyész lemondott a város képviselőjéről ez ügyben.

(Arad, szeptember 22.) Aradváros permanens-bizottsága ma délután fél 1 órakor dr. Angel István polgármester elnöklése alatt ülést tartott, amelynek legfontosabb pontja Olariu Istvánnak, Arad több ízben felfüggesztett vezértitkárának fegyelmi ügye volt.

Mint ismeretes, Olariu István annak idején kifogással élt az ellen, hogy fegyelmi ügyét aradi fegyelmi bíróság vizsgálja meg és így a minisztérium intézkedésére Oradean fogják letárgyalni a közben még néhányszor felfüggesztett vezértitkár ügyét. Az oradeai (nagyváradi) törvényszék mellé rendelt fegyelmi bíróság Olariu István ügyének tárgyalását szeptember 24-re tűzte ki. Nedelcu István dr. városi főügyész, akinek ebben az ügyben a várost kellett volna képviselni Oradean, elhárította magáról ezt a megbízást azzal az indoklással, hogy ilyen ügyben a várost csak a polgármester, vagy a helyettes polgármester képviselheti. Nedelcu e lemondásával foglalkozott tulajdonképpen a permanens-bizottság, amely elfogadta azt és elhatározta, hogy dr. Marcovici Vince helyettes polgármestert küldje ki Oradeara Olariu István fegyelmi ügyének tárgyalására a város képviselőjében.

rádió-műsor.

Péntek, szeptember 23. Wfen—Grác, 20. Operaelőadás. — Pozsony, 17. Hangverseny. — Zágráb, 20.30. Vidám estli zene. — Milano, 23. Zenekari hangverseny. — Boroszló, 19.50. Vidám est. — Nápoly, 21. Operaelőadás. — Prága, 17. Hangverseny. — London—Darenty, 21.35. Hangverseny. — Leipzig, 20.15. Hangverseny. — Stuttgart, 20. Kamarazeneest. — Frankfurt a. M., 20.15. Tárka est. — Róma, 21.10. Zeneest. — Berlin, 20.30. Szórakoztató zene. — München, 19.30. Zenekari hangverseny. — Budapest, 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.30. Cigányzene. 19.45. Hangverseny. 21.30. Gramofon hangverseny.

Urániában

ma vetítik utóliára
CONRADT VEIDT
és Hans Mirendorf
főszereplőkkel

TELL VILMOS

történelmi drámát. Ezt megelőzi:

Az elsülyedt világ,

Mindkét rész egyszerre.

Előadások kezdete 7/5 7 és 10/10 órakor.

Szembattól: Az ismeretlen katona.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzura: Prefectura Judetului.

APOLLOBAN Harry Liedtkével PENTEKEN
Harry Liedtkével
HARRY LIEDTKÉVEL
Farsangi varázs.
Látványos karnevál film 7 felvonásban.
Az előadások 5, 7 és 10/10 órakor kezdődnek.
Jön! A KEJENC Jön!
Reginald Dennyvel

Bosszuságot, időt és pénzt

takarít meg, ha külföldre való utazásán előtti utitervéhez szakszerű felvilágosítást előre beszerez díjmentesen a

Hálókocsi Társaság (Wagons-Lits)

menetjegyirodájában Aradon, Bul. Regina Maria 18. (Központi Takarékpénztár épülete.) — TELEFON: 5-94.

Női kalapok

filz- és bársony, legújabb bécsi divat szerint, legszebb színekben már

350 lejtől Josefina Deutschnál

Arad, Strada Bratianu II. Intézeti

kalapok, tompok és mindenféle kalapok legolcsóbban. 5088

APRÓHIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szócik hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiadott szavak négyesed részét az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel. Csak válaszhelyezéssel ellátott kérdésközlésekre válaszolunk. Ajánlatok, leltérek levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

EGGER EMULSIÓ!
Bárány, vörösgyöngy és gyöngy, gyermekorvosok által ajánlott a hideg és meleg betegségek kezelésére. Kapható minden gyógyszerboltban és drogeriában.

IGAZGYÖNGY jellegű levél van az Aradi Közlöny kiadóiban. 5065

ALKALMAZÁS.

GYERMEKTELEN házaspár. tisztességes, megbízható, időzősőt keres, ki a háztartási teendőket lehetőleg egyedül végzi, külső dolognál a kocsis segítségére van, mosónő is van. Ajánlatok fizetési igényekkel Morvai Dezső, Jimbolea címre küldendők. 5044

LAKÁS.

ELEGÁNSAN butorozott különbejáratú szoba kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5070

VÉTELESELADÁS.

HEHS-féle kölni vizek lobbak, finomabbak, intenzívebbek mint a parfümök, áruk 100 grammonként 10-20-35 lej. Kaphatók kizárólag Hehs V.-nél Str. Brancovici (Lázár Vilmos-ucca). 4930

BÖSENDORFER szalonflügel zongora, íróasztalok, székek, asztalok, férfi ruhák és kabátok, női ruhák, gyermekokcsik, 2x4 ebédli szőnyeg, Városliget porzívó, szőnyeg, gyermekjátékok, szekrények, antik szalon, antik komódok, varrógépek, stórok, függönyök, asztalmenük, divánok, hintaszék, fotelok, dísztárgyak stb. eladó. Salgóiné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

18-24 HP. Luxus Benz-autó, generál javítva, félévi üzemgaranciával eladó. Sárkány garázs. 5067

Férfi szövetek és szabó kellékek feltűnő olcsó árak mellett.

Weisz Armin Arad, Piata Aram Iancu (Szabadság-tér) 18. 1000

Új zongorát és pianinót olcsón kaphat **MELIS** nélnél Piata Av. Iancu 21. (Baktár.) 4220

Ha közszükségleti, alkalmi vagy ajándéktárgyakat mérsékelt áron olajjal beszerezni, keressze fel **Salgóiné** bizományi helyiségét Arad, Str. Consistoriului (Batthyány-u) 12. I. em

Rossz villanyégők! becsérelése garantált gyári új égőre törött üveg és porcellán tárgyak szakszerű ragasztása, üvegezést és képkerekeztést legolcsóbban vállal Aradon a „MOTORICA” volt Asztalos Sándor-ucca 12. 2204

OKTATÁS.

Franciát új módszerrel rövid idő alatt taníthatok. Iskolai tanulókra és felnőttekre is biztos sikerrel előkészítjük. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 4911

WELLS, Nagy képes világtörténete októberben megjelenő népszerű kiadása **640 lejtért** Eddig 2200. - lejtbe került. Sieszen megrendelni kedvező fizetési módokkal. **Sándor Ferenc** Könyvtárában Megjelenés után drágább lesz!

ÜZLETEK.

RENTABILIS üzlethez tökéletes, esetleg üzlethelyiséggel rendelkező közreműködő társat keresek. Ajánlatokat „Jó befektetés” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 7571

ELADÓ Aradon, egy a város központjában levő cipőgyár rendkívül előnyös árban. Érdeklődők forduljanak Pausestű N. ügyvédhez Arad, Str. Horla No. 11. 5071

15-20.000 lejt keresek kölesönkép kellő biztosíték mellett. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5066

Olcsó ház, szőlő, birtok, üzlet, lakás vehető Gyórfy, MURES' Irodája utján Str. Unirel 13.

Olcsó tűzifa! Is száraz eser, bűkk, gyertyán hasáb vagy dongor de- tailban és waggontételekben jutányosan beszerezhető: **AUFRICHT MIKSA** TELEFON: 69. Fuvarozás, gépfűrészelés, aprítás stb. legméltányosabb árak mellett. 1041

HUNGARIA Nagyszállóda BUDAPEST. a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban **VARGA & ROSENFELD** villamosági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett. Callár raktár! Telefon 808.

„ARTA” BUTORIPAR Str. Eminescu (Deák F. u.) 20-22. Csak garantáltan szolid polgári butorok nagy raktára

Ludovic Steinhübel fabrika de manual si banda, Arad, Str. Alexandri 1. (Saino-ucca.) 1080

Égy jómótosabb cukrászda teljes felszereléssel, más vállalat miatt eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5014

Makulatura, tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

TÜZIFA! közvetlen termelőktől vagydon tótelekben jutányos áron kapható! **KORNIS ZSIGMOND és MARTON** tűzfatermelők Arad (Acsev.-palota.)

FÉNYKÉPET a legszebb kivitelben, gyorsan és mérsékelt ár mellett a **FOTORÁDIO** FÉNYKÉPÉSZET KÉSZÍT. Str. Consistoriului és Str. Mărăsești (Batthyány és Kossuth-u.) sarkán. 5025

Gallérokát legszébben mos és fényez **Knap Sándor** kélmefestő és vegyértékesítő vállalata Arad, Felvételi-útel: Str. Bratianu No. 11. (Wetzler J.-u.) - Intézet: Str. Ep. Radu No. 10. (Magyar-ucca.) Saját ház. - Videki megbízások gyorsan és pontosan elkészítetnek.

A petrosani bányagazgatóság 20 darab kiselétezett nehéz **bányalovat** ad el. Érdeklődők részletesebb felvilágosításért forduljanak a „Petrosani” bányagazgatósághoz, Petrosani, județul Hunedoara. 5084

Muzsai József Arad, a színházzal szemben. **Oszi és téli árjegyzék:** LEJ: Iskola öltöny 1600 Férfi öltöny tiszta gyapjú 1750- Férfi öltöny div. színekben 2450- Sötét kék és fekete öltöny Ia. 2750- Őszi felöltő 1950- Ulster double Ia. 2450- Fekete téli kabát szörme sál gallérral 2650- Fregoll raglán 2200- Gummi kabát 850- Bőr kabát minden szín. Is. 4600- **Mérték szerinti szabóság! Nagyposztó raktár!**